Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 37 | Łódź, Czwartek, 12 lutego 1931 r. | נייינטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ"ה שבט תרצ"א | № 37

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71-224

אורטייל אין'ם פראצעס
וועגען די געשעהענישען פון דעם 14. סעפט.
4 אנגעקלאגטע פער'משפט אויף 4 יאהר תפיסה; 2—אויף 2 יאהר; 3—פרייגעשפראָכען

וואַרשא, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). די פערהאַנדלונגען אין פראָצעס וועגען די געשעהענישען דעם 14. סעפטעמבער זענען היינט ווייטער געפיהרט געוואָרען. די בעשולדיגטע האָבען ווייטער זיך נישט בעטייליגט אין די פערהאַנדלונגען: נישט געשטעלט קיין פראַגען און נישט געענטפערט.

דער ערשטער ווערט אויסגעהערט דעפ. ביעדזשאַלקאָווסקי. ער ערקלערט, אַז צוליב'ן פערבאָט פון דער מאַכט איז די פראָיעקטירטע מאַניפעסטאַציע דעם 14. סעפטעמבער פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ פאָרוואַהל-מיטינג. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען קיין דעמאָנסטראַציע נישט צו מאַכען. דער אָנגעקלאָגטער דזשענגעלעווסקי האָט געהאַלטען, אַז אַרטשישעווסקי דאַרף וועגען דעם די פערזאַמעלטע מעלדען, אַזוי איז אויך געוועזען.

דער עדות קאראל זשעלסקי אַ פאָליציי-פשאָדאָווניק ערקלערט, אַז ער האָט אַדורכגעפיהרט אַ פערזענליכע רעוויזיע ביי די פערהאַלטענע, בעת דער מאַניפעסטאַציע און ביי איינעם פון זיי געפינען אַ רעוואָלווער. דער עדות קען אָבער נישט אָנגעבען ביי וועמען ער האָט דעם רעוואָלווער בעקומען.

אַזוי אַרום זענען אויסגעהערט געוואָרען אַלע עדות. ס'איז נאָך פערבליבען אויסצוהערען פּאָזיציקען, וועמענס ערקלערונגען ס'ווערען פאָרגעלייענט.

דער פראָקוראָר האָט געהאַלטען אַ לענגערע בעשולדיגונגס-רעדע, אין וועלכער ער האָט קודם-כל אָפּגעוואָרפען דעם פאָרוואורף, אַז די אויפפיהרונג פון פאָרזיצער בוימאַן איז געוועזען די סיבה פון אַדוו. קאָרנפעלדס טויט. ווייטער האָט דער פראָקוראָר שטאַרק געטאַדעלט די האַנדלונג פון די אַדוואָקאַטען, וועלכע האָבען פערלאָזט דעם געריכטס - זאַל.

דער פראקוראר האָט ווייטער געזאָגט, אַז ער געפינט זיך אין אַ שווערער לאַגע, דערפאַר, וואָס ער האָט די איבערמאַכט און קיין פערטיידיגער זענען נישטאָ. איבערגעהענדיג צו דער בעשולדיגונג האָט דער פראקוראר געזאָגט, אַז די פּ.פּ.ס. איז אַמאָל געוועזען אַ לעגאַלע פאַרטיי און געקעמפט מיט לעגאַלע מיטלען, איצט איז די טאַקטיק געוואָרען אַנ'אַנדערע. דער קאַמף געהט אויך נישט וועגען גרויסע אידעאַלען, נאָר וועגען צוגענומענע פלאַצובקעס ווי קראַנקען-קאַסעס, זעלבסטפערוואַלטונגען א. אַז. וו. די פּ.פּ.ס. האָט זיך אָנגעהויבען צו בע-

נוצען מיט טעראָר און געגרינדעט אינסטרוקטאָרען שולען אין טשענסטאָכאָוו און בכלל זיך צוגעגרייט אַראָפּצוּוואַרפען די רעגירונג דער פראָקוראָר בעשולדיגט דאַן יעדען איינציגען פון די אָנגעקלאָגטע און פערלאַנגט פאַר יעדען אַ שטראָף.

קיינער פון די אָנגעקלאָגטע נוצט נישט אויס זיין רעכט וועגען לעצטען וואָרט, בלויז דער אַנגעקלאָגטער ראגווסקי זאָגט:

צוליב דעם, וואָס דער פאָרזיצער ריכטער בוימאַן בעהמט אַנטייל אין ריכטער-קאָמפּלעט איז עס נישט קיין געריכט פון געזעץ, נאָר פון עפּעס אַנדערש.

דאַן געהט דאָס געריכט אַרויס אויף אַ בעראַטונג, וועלכע געדויערט נישט לאַנג, בעת דער הפסקה איז דער געריכטס-בנין בעוואַכט געוואָרען מיט אַ גרויסער צאָהל פּאָליציאַנטען. די שפּאַנונג אין זאַל איז געוואַקסען מיט יעדער מינוט. 6 אַ זייגער אין אָוונט קומט אַריין דאָס געריכט און דער פּאָרזיצער לייענט פאָלגענדען אורטייל:

די אָנגעקלאָגטע געוו. דעפּ. כאַדינסקי, געוו. רעדאַקטאָר פון „כלאָפּסקא פּראַוודא" סיבאָוויעצקי און קושאַק ווערען פער'משפט אויף 4 יאָהר תפיסה יעדער.

די אָנגעקלאָגטע ראָגווסקי און בילינסקי אויף 2 יאָהר טורמע יעדער.

געוו. דעפּוטאַט דזשענגעלעווסקי, רושקעוויטש און שולמאַן ווערען פרייגעשפּראָכען. ראגווסקי און בילינסקי ווערען בעפרייט אויף 2000 זל. קויציע.

דאָס געריכט האָט אין די מאָטיווען אָנגעוויזען, אַז דער מילדער אורטייל איז געגעבען געוואָרען, צוליב די פּאָליטישע בעציהונגען, וועלכע האָבען עקזיסטירט בעת די געשעהענישען.

פערבאָט אריינצופיהרע זוויש האלץ קיין אמעריקא

וואַשינגטאָן, 11 (ספּ. טעל.) דער פינאַנץ-אַמט האָט בעריקזיכטיגט די פאָדערונג פון די האָלץ-פּראָדיצענטען און אַרויסגעגעבען אַ פערבאָט אריינצופיהרען האָלץ און האָלץ-פּראָדוקטען פון רוסלאַנד.

דער אריינפיהר פון האָלץ קען נאָר דעמאָלט דערלאָזט ווערען ווען די אימפּאָרטערען וועלען בעווייזען, אַז זייערע סחורות ווערען נישט אויסגעאַרבייט דורך אַרעסטאַנטען.

די סאָוויעטישע „פּיאַטילעטקא"
איז אַ געפאַהר פאַר דער ווירטשאַפט אין איירָאפּאַ

וויען, 11 (ספּ. טעל.) מען מעלדעט פון פּראַג בעת דער דיסקוסיע איבער דער רעגירונגס-ערקלערונג וועגען ווירטשאַפטליכען קריזיס, האָט דער בעקאַנטער אָנפיהרער פון די טשעכישע נאַציאָנאַל-דעמאָקראַטען ד"ר קראַמאַזש ערקלערט, אַז דער ווירטשאַפט פון די אייראָפּעאישע מלוכות דראָהט אַ גרויס געפאַהר, אויב רוסלאַנד זאָל זיך איינגעבען אַדורכצופיהרען דעם 5-יעהריגען פּלאַן און פערפלייצען איירָאפּא מיט איהרע סחורות.

צוזאמענארבייט פון די ליבעראלען און ארבייטער=פארטיי
גרויסע האנפערענץ צווישען מאַקדאנאלד און לאיד דזשארזש

לאָנדאָן, 11 (טו) היינט איז צווישען לאיד דזשאָרזש און מאקדאָנאַלדן פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וואָס האָט געדויערט 3 שעה, ס'איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע וועגען בעזייטיגען די שטערונגען ביי דער צוזאַמענאַרבייט פון די ליבעראַלען מיט דער אַרבייטער-פּאַרטיי.

אין דער דאָזיגער קאָנפערענץ האָבען נאָך אָנטיילגענומען עטליכע אַנדערע מיניסטאָרען, 6 אָנפיהרער פון די ליבעראַלען און עטליכע עקספּערטען, די קאָנפערענץ האָט געגעבען גוטע רעזולטאַטען און די פּאָזיציע פון מאַקדאָנאַלדס רעגירונג איז געשטאַרקט געוואָרען.

אַרעסטירט 8 יודישע באנק-דירעקטארען אין ניו-יארק
זיי ווערען בעשולדיגט אין שווינדעל אויף 8 מיליאָן דאָלאַר

ניו-יאָרק, 11 (טו) מיט עטליכע חדשים צוריק האָט באַנקראָטירט די פּריוואַטע יודישע באַנק „באַנק פון די פעראייניגטע שטאַטען". איצט זענען אַרעסטירט געוואָרען די 8 אינהאַבער און דירעקטאָרען פון דער באַנק: בערנאַרד מאַרקוס, אייזידאָר קרעסעל, סאַול זינגער, הענרי פּאָלאַק, סימאָן קוגעל, סטענליי מיטשעל, אַלעקסאַנדער ווייט און הערבערט זינגער. זיי ווערען בעשולדיגט אין 30 פאַלען פון שווינדעל, וועלכע בעטרעפען 8 מיליאָן דאָלאַר.

בלוטיגער באנדיטען-אנפאל אין ראַוואַ
2 מענשען זענען דערביי אומגעקומען.

ראַוואַ, 11 (טעלעפאָניש). אין דאָרף פּיערטשיקי (ראַוער פּאָוויאַט) איז פאָרגעקומען אַ בלוטיגער באַנדיטען-אָנפאַל, בעת וועלכען ס'זענען אומגעקומען 2 מענשען. אין הויז פון לאַנדווירט י. גרענדא האָבען זיך אַריינגעריסען 3 באַנדיטען און טעראָריזירענדיג די אָנוועזענדע האָבען זיי אויסגערויבט די שענק און שופלאָדען. די פרוי פון לאַנדווירט האָט אויפגעהויבען אַ [illegible]. איינער פון די באַנדיטען האָט איהר דערלאַנגט מיט אַ האַק איבערן קאָפּ און זי אַוועקגעלעגט אַ טויטע אויפ'ן אָרט. אויף דעם געשריי פון דער ערמאָרדעטער איז געקומען צו לויפען דער שכן איהרער וואָיטשעכאָווסקי, וועלכער האָט אָנגעהויבען צו קעמפען מיט די באַנדיטען, איינער פון די באַנדיטען האָט געוואָלט אַרויסרופען אַ צומישונג און אונטערגעצונדען דאָס הויז. די אײבפאַלענדע בעלקעס האָבען געטראָפען אין קאָפּ און ער איז אויך געפאַלען אַ טויטער. די איבריגע 2 באַנדיטען זענען ענטלאָפען.

דערשאָסען דעם סעקרעטאר פון דער טשעכישער געזאנדשאפט אין וויען
דער אנפאלער איז ארעסטירט געווארען

וויען, 11 (טו) היינט איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַנ'אַטענטאַט אויף דעם סעקרעטאַר פון דער טשעכישער געזאַנדשאַפט אין וויען. דער אַנפאַלער איז אַ טשעך נאָמענס זעלקאַ, וועלכער איז אויסגעוויזען געוואָרען פון עסטרייך. זעלקאַ האָט צוויי מאָל אויסגעשאָסען אויפ'ן סעקרעטאַר פון דער געזאַנדשאַפט זאַיצעק האַרסקי און איהם שטערבליך פערוואונדעט.

מינ. מאטושעווסקי וועט דעמיסיאנירען
און אויף זיין ארט וועט בעשטימט ווערען פּולק. קאָץ

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש) אין די פּאָליטישע קרייזען האַלט מען, אַז די נעכטיגע רעדע פון מיניסטער מאַטושעווסקי איז געוועזען זיין לעצטע רעדע אַלס מיניסטער. די דימיסיע פון מינ. מאַטושעווסקי ווערט שוין ערוואַרט אין דער נאָהנטסטער צייט. זיין נאָכפאָלגער זאָל זיין פּולקאָווניק קאָץ.

בעקאַנטמאַכונג.

די פערוואַלטונג פון קליינהענדלער-פעראיין פון פּרוכטען און געמיזע אין ראַיאָן גרינעם מאַרק, זשעראָמסקיעגאָ 45, האָט געמאַכט אַ חקירה ודרישה ביי דעם ה' געציל זילבערבערג, וואָס האָט געזאָלט אָבגעבען אַ שבועה דאָוויתא אין בית הכנסת דגמילת חסדים, בנוגע דעם שלעכטען אויסדרוק אויף דער אדרעס פון אונזער בית הכנסת, ציהען מיר צוריק די שבועה און מיר רעהאַביליטירען זיין פּערזאָן. מיט דרך-ארץ די פערוואַלטונג.

עפענטליכע ערקלערונג און ווארנונג!

למען האמת מוז פעסטגעשטעלט ווערען, אז שמחה וויינטרויב האָט געוואָלט ווערען אַ שותף, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס פון פערשידענע זייטען האָט מען מיר אויפמערקזאָם געמאַכט, אַז איך זאָל זיך פאַר דעם דאָזיגען „פּאַרשוין" היטען. דאָך האָב איך געוואָלט דעם אָפּמאַך לאָיאַל אויספיהרען, נור אַזוי ווי דער „פּאַרשוין" האָט נישט געהאַט אַריינצולייגען זאָגאַר די מינימאַלע סומע, וואָס ער האָט זיך פערפליכטעט, האָט ער געוואָלט מיט פערשידענע קאָמבינאַציעס און שפּיצלעך אַרויסקריגען אַ שותפות-אַקט. אַזוי ווי דאָס האָט זיך איהם נישט איינגעגעבען, האָט ער געכאַפּט סחורה שוין צום צווייטען מאָל. דאָס אַלעס קען בעשטעטיגט ווערען דורך בעגלויבענסווירדיגע מענשען.

וואָס אַנבעלאַנגט זיינע שקרים, האַלט איך פאַר נידריגער פון מיין כבוד אויף זיינע בלבולים צו ענטפערן, ווייל דער „פּאַרשוין" איז גוט בעקאַנט אין אַלע סוחרישע קרייזען... זיין „פּלאַץ" איז נור אויסער דער גרענעץ. זיין כלומרשטע „גרייטקייט" צו געהן לדין איז נור אויפ'ן פּאַפּיר, ווייל אין דער אמת'ן איז ער נור אויסען אַרומצושלעפּען מענשען און נישט געהן לדין. דאָס אַלעס בעווייזט דער פאַקט, וואָס איינציגע וואָכען צייט האָט ער אַרומגעשלעפּט איינציגע אַנגעזעהענע סוחרים און נישט געוואָלט געהן לדין מיט דעם אויסרייד, אַז יעדעס מאָל וויל ער אַנדערע בוררים. דאָס איז אַ בפירוש מיטעל אויף אָבצושלעפּען. דעריבער וועט דער גאַנצער ענין מוזען איבערגעהן אין די געהעריגע אינסטאַנצען.

מיט אַכטונג ש. שאַפּירשטייל.

מלוכה=בודזשעט איז דער 2=טער לעזונג אין נעכטען אנגענומען געווארען דורכ'ן סיים

וו אַ ר ש אַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). דער סיים האָט היינט ווייטער גע־פיהרט די דיסקוסיע איבערן בודזשעט פון פינאַנץ־מיניסטעריום. דער ערשטער רעדט דעפ. רודזשינ־סקי (ב.ב.), דער רעדנער אנערקענט, אַז דעם קריזיס, וואָס מיר לעבען איבער האָט זיין אָנהויב אין אַגראַר־קריזיס. דער קריזיס האָט איצט בעקומען פסיכישע קאָמפּליקאַציעס. דאָס איז געקומען צוליבן פאַלען פון די פרייזען, וואָס איז אַרויסגערופען געוואָרען צוליב'ן פיבערהאַפטען אָנבאָט, וועלכער ש־אַמט פון דער מורא, אַז די פרייזען פון לעבענס־מיטלען זאָלען נישט נאָך מעהר פאַלען פאַר דעם בייעם שניט. דעם איינציגען אויסוועג זעהט דער רעדנער אין דעם, וואָס דאָס גערעטעניש וועט היי־יאָהר נישט זיין קיין גוטער און דער עקספּאָרט וועט זיין אַ גרעסערער.

די אָפּאָזיציע, איז אָבער, זאָגט דער רעדנער, נישט גאָר צופרידען מיט דער ווירטשאַפטליכער קרענק, גאָר טרייבט נאָך די געזעלשאַפט צו פער־צווייפלונג. דער רעדנער האַלט ווייטער, אַז די מיטלען צו בעקעמפען דעם קריזיס, וואָס האָט אָנגע־וויזען דער גענעראַל־רעפערענט מיעדזשינסקי, ווי: קלענער מאַכען די פרייזען, פערקלענערען די געהאַלטען און פערקלענערען די שטייערען, קענען אָנגע־ווענדעט ווערען נאָר אין ערגסטען פאַל. מ'דאַרף זעהן צו בעקומען גרעסערע הלוואות.

דאַן רעדט דעפ. ראָטענשטרייך (יוד. „קאלא"). ער זאָגט, אַז נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען פערנעהם פון קריזיס, זעהט מען נאָך אַלץ נישט, אַז די שטייערען זאָלען רעפאָרמירט ווערען. ס'איז כאַראַקטעריסטיש, אַז קיינער פערטיידיגט נישט דעם איצטיגען שטייער־סיסטעם, אָבער די רעפאַרמעס לעגט מען אָפּ ביז צו אַ בעסערער קאָניונקטור. אָ־בער דאָס כסדר'דיגע אָפּלעגען פערערגערט נאָך די קאָניונקטור. דער רעדנער האַלט, אַז די דרינגסטע און וויכטיגסטע פראַגע איז די רעפאָרם פון אומזאַץ־שטייער, וועלכער רואינירט דעם האַנדעל און האַנד־ווערק, פערניכטענדיג דעם קליינהענדלער פערניכ־טעט מען גלייכצייטיג דעם הורטאָווניק.

נאָך די רעדעס פון דעפ. טשערניכאָווסקי (ב.ב.) און ראָזומעק (דייטשער קלוב) האָט גענומען אַ וואָרט דעפ. ווישליצקי. דער רעדנער האַלט, אַז די דיסקוסיע איבערן בודזשעט פון פינאַנץ־מיניסטער־יום איז שטענדיג אַ שאַרפע אָבער אַ וועניג אָב־יעקטיווע. אַנדערש האָבען די רעכטע און די לינקע גערעדט ווען זיי זענען געווען ביי דער מאַכט און אַנדערש רעדען זיי איצט.

דעפ. ווישליצקי האָט דאַן זעהר שאַרף גע־רעדט געגען די ענדעקעס, וועלכע האָבען בעת זייער ממשלה איינגאַנצען געוואָלט פטור ווערען פון די יודען אין פוילען, זיי האָבען קולטיווירט די לאָ־זונג פון „פוילען פאַר פאָליאַקען". די לינקע ווידער האָבען דורך קאָאָפּעראַטיווען, עטאַטיזם און אַנ־דערע אויפטוען רואינירט די יודישע בעפעלקערונג.

— איך וויל נישט, האָט געזאָגט דעפ. וויש־ליצקי, אַז דער יודישער עלענד זאָל בלייבען אָנ־ענין צווישען מיר און דעם אומגליקליכען יודען. איך וויל מיך וועגען דעם בעסער אַדורכשמועסען מיט דעם ה' האלובקא, איידער מיט אייך ענדעקעס.

דעפ. ווישליצקי טרעט אַרויס געגען דעם איצ־טיגען שטייער־סיסטעם און געגען די שאַרפע עק־זעקוציעס. ער ענדיגט זיין רעדע דערמיט, וואָס הגם דער פּרעזעס פון יודישען „קאלא" איז אין אַנ־דער מיינונג, איז ער דאָך אויסגעוועהלט געוואָ־רען דורך יודישע שטימען, וואָס זענען אָנגעגעבען געוואָרען פאַר ב. ב. די דאָזיגע יודען האָבען צו־טרוי צו דער איצטיגער רעגירונג.

נאָך דער רעדע פון גענעראַל־רעפערענט דעפ. מיעדזשינסקי ווערט ערקלערט אַ מיטאָג־הפסקה.

נאָך דער הפסקה ווערט אָפּגעשיקט דער גאַנצער בודזשעט אין דער צווייטער לעזונג, ער ווערט אָנגענומען אין דער סומע פון הכנסות פון 2.857,711,474 זל. הוצאות מיט 700 טויזענד זלאָטיס ווייניגער.

דאַן טרעט דער סיים צו צו בעטראַכטען דעם פאָרשלאַג וועגען העכערען דעם הכנסה־שטייער פון אַרבייטער און אָנגעשטעלטע מיט 10 פּראָצענט, ס'ענטוויקעלט זיך אַ שטורמישע דיסקוסיע.

דעפ. כאַדזשינסקי (כ.ד.) זאָגט, אַז דער בייער שטייער וועט בעטרעפען 9 מיליאָן זל. און וועט גענומען ווערען פון אַרבייטער, אַזוי פיל בעטרעפט אויך דער דיספּאָזיציע־פאָנד פון קריגס־ און אינערן־מיניסטער. דער רעדנער דערצעהלט אויך אַלס כאַ־ראַקטעריסטיק פאַר'ן קריזיס, אַז אין שוועדען קאָסט אַ טאָן פּוילישע קוילען מיט 25 זל. ווייניגער ווי אין פוילען.

עס רעדט נאָך דעפ. ראָזמאַרין, וועלכער איז נישט מסכים מיט די נייע שטייערען. דעפ. ראָזמאַרין זאָגט, אַז דאָס יודישע „קאלא" וואָלט געשטיצט די רעגירונג, ווען זי וואָלט געזעהען, אַז די רעגירונג וויל זיך צובויגען צו די פּאָסטולאַטען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

דער 10־פּראָצענטיגער צושלאַג צום הכנסה־שטייער ווערט אָנגענומען.

פרייטאָג קומט פאָר אַ זיצונג פון סיים, אויף וועלכער ס'וועט אָפּגעשטימט ווערען דער בודזשעט אין דער דריטער לעזונג.

* * *

די פּ.פּ.ס. האָט אַריינגעטראָגען אַ נייע אינטערפּע־לאַציע אין סיים וועגען בריסק.

מוראדיגע אויטא=קאטאסטראפע אין קאלושין

2 יודען דערהרגעט געווארען און 3 שווער-פערוואונדעט

ק אַ ל ו ש י ן, 11 (טעלעפאָניש) היינט איז דאָ פאָרגעקומען אַ שרעקליכע אויטאָ-קאַטאַסטראָפע, וועלכע האָט געקאָסט דאָס לעבען פון 2 יודען און עטליכע יודען זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

אַנ'אויטאָ מיט פּאַסאַזשירען איז אַרויסגע־פאָהרען פון קאַלושין, אין מיטען וועג האָט זיך דער אויטאָ איבערגעקעהרט און איז אַריינגעפאַלען אין אַ גרובען, פון אונטער דעם אויטאָ האָט זיך דערהערט שרעקליכע קרעכצען פון די אומגליקליכע פּאַסאַזשירען, ס'איז גלייך אָנגעקומען הילף און ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער שאָפער משה ראָזענבערג און די פרוי הינדע קונאַ זענען דער'הרג'עט געוואָרען, די יודען יעקב ראָזענטאַל, בנימין גראַנאַטאָוו און יצחק קוטניערסקי זענען שטערבליך פערוואונדעט געוואָרען.

שיף-קאפיטאן ווערט משוגע

און שיסט אויף די מאַטראָזען

ב א ל ט י מ אָ ר ע, 11 (טו) בעת דער רייזע פון נאָרוועגישען דאַמפער „ניוואָריעד" איז דער קאַפּיטאַן פּלוצלינג משוגע געוואָרען, ער האָט אָנגעהויבען צו שיסען אויף דער מאַנשאַפט און שווער-פערוואונדעט 2 אָפיצירען, דעם אומגליק־ליכען האָט מען געשמידט אין קייטען און אָפּגע־פיהרט צום ברעג.

3 טויזענד ארבייטער לעבעדיג פערשיט

בעת אנ'אויפרייס אין קויהלען-גרובען אין מאנדזשוריען

ל אָ נ ד אָ ן, 11 (טו) אין מאַנדזשורישער קויה־לען-גרובען פוסוק איז פאָרגעקומען אַ מוראדיגער אויפרייס. 3000 אַרבייטער, וועלכע האָבען גע־אַרבייט אין דער שאַכט זענען פערשיט געוואָרען און אָפּגעשניטען געוואָרען פון דער וועלט. ביז איצט האָט מען אַרויסגענומען 34 טויטע. דער גורל פון די איבריגע איז נאָך נישט בעקאַנט.

אדוואקאט דערשיסט זיך צום טויט

ער ווערט בעשולדיגט אין פערשווענדען 40 טויזענד זלאטיס

ד אַ נ צ י ג, 11. (טו) אין טשעוו איז דורך אַ פּוילישען בעאַמטען ביי דער גרעניץ-קאָנטראָל פער־האַלטען געוואָרען דער 38-יעהריגער אַדוואָקאַט יאָהאַן ווערנער, וועלכער האָט געוואָלט אַרויספאָ־רען פון טשעוו. דער בעאַמטער האָט ערקלערט דעם פערהאַלטענעם, אַז ער ווערט בעשולדיגט אין פער־שווענדען 40 טויזענד זלאָטיס. אַדוו. ווערנער האָט אין דעם אויגענבליק אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און זיך דערשאָסען אויפ'ן אָרט.

ארעסטירט א באנדע קאסע-ברעכער אין ווארשא

וואס האט „געאַרבייט" אין ווארשעווער פאליטעכניקום

וו א ר ש אַ, 11 (טעלעפאָניש) א באַנדע קאַסע ברעכער האָבען נעכטען „געאַרבייט" אין דער אַר־כיטעקטור-אָפּטיילונג פון וואַרשעווער פּאָליטעכניקום. די פּאָליציי האָט זיך אָבער דערפון דערוואוסט און די גאַנצע באַנדע איז אַריינגעפאַלען אין די הענד פון דער פּאָליציי דאָס זענען: יעקב גאָלדבערג, ל. גאַבעל, יעקב צוויקלער, ראובן מאָרגענשטערן, הענריק פּיאַלקאָווסקי און יוזעף לאַרעץ.

האסע אויף דער ניו-יארקער בערזע

נ י ו - י אָ ר ק, 11 (טו) די האָסע וואָס האָט זיך אָנגעהויבען אויף דער ניו-יאָרקער בערזע האָט זיך תיינס ווייטער ענטוויקעלט. דער אומזאַץ פון היינטיגען טאָג בעטרעפט 4,8 מיליאָן אַקציעס. אַלע אַקציעס זענען געשטיגען. בעזונדערס איז גע־שטיגען זילבער, בוימוואָל און תבואה.

א שיף מיט 300 פאסאזשירען

איז אין געפאַהר און בעט הילף

ל אָ נ ד אָ ן, 11 (טו) אויף מערב-זייט פון אירלאַנד געפינט זיך א פּאַסאַזשיר-דאַמפער מיט 300 פּאַסאַזשירען אין געפאַהר א נטערצוגעהען. אַנ'ענגלישע שיף האָט בעקומען פּעי־צווייפעלטע הילפס-רופען, מען ווייסט נאָך נישט וועגען וועל־כער שיף ס'האַנדעלט זיך.

די היטלער-לייט באיקאטירען דעם דייטשען פארלאמענט

און ווילען פאראליזירען זיין ארבייט

ב ע ר ל י ן, 11 (ספּ. טעל.) צוליב דעם, וואָס די היטלער־לייט האָבען אָנגעהויבען אַ באָיקאָט פון רייכסטאַג און האָבען ערקלערט, אַז זייערע דעפּו־טאַטען וועלען מעהר נישט קומען צו די פּאַרלאַמענט־זיצונגען, זענען די געהאַלטען פון די דאָזיגע דעפּו־טאַטען איבערגעשיקט געוואָרען אין אַרבייטסלאָ־זען־פאָנד.

די היטלער־דעפּוטאַטען, וואָס זענען פאָרזיצער פון די פּאַרלאַמענט־קאָמיסיעס האָבען נישט איבער־גיגעבען זייערע אַמטען, צוליב דעם, וואָס לויט'ן פּאַרלאַמענט־רעגולאַמין קען קיינער, אויסער דעם פאָרזיצער, נישט צונויפרופען קיין קאָמיסיע. אַזוי־אַרום ווילען זיי פּאַראַליזירען די פּאַרלאַמענט־טע־טיגקייט.

מאשין=מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל, אייער=פערפעל און סוכארקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בע־קאַנטע און פרישע געבעקען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע

נ. ווייבנבערג

38 פּיעטריקאָווער 38

:-: טעל 143-82 :-:

אפאר בעטען

(סונקעלע) מיט מאַטראַצען און נאַכט-טישלעך, אין גוטען צושטאַנד, זעהר פּרייזווירדיג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען קילינסקיעגאָ 87, אין הויף, פּאַרטער, ביי ר ו נ ד ב ע ר ג

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפּעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

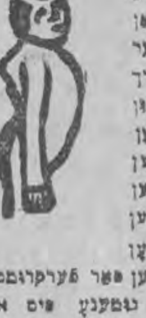

פערלאַזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאַן און עס פאַלט אריין אין דעם כיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנת דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספּעציעל גומענע הײל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראַקטיק מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דײַטשען אָרטאָפּעדיש-דאָקטאָר ברעכן רעוואַנג בעוואַפענען וועגען דעם שמערצען און געפעהרליכסטען

ברוך, אויך פאַר הויקערס לייטונגען מיט הײל-גאָרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פוס ספּעציעלע אינלעגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.

עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

ארטאפּעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter,

בעמערקונג: דאָס געוועהנליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. ריפלאַמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר בראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע. מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ספּעציאַל. ה' י. ראַפּאַפּאָרט, דיר. פון אָרטאָפּעדישען אַנשטאַלט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 29, פּראָנט 2 שטאָק, דריק איך אויס מיין הערציגען דאַנק פאַר זיין אָנלעגען מיר דעם ספּעציעלן אָרטאָפּעדישען הײל-גאָרסעט פון וויין מעטאָדע, וועלכע האָט מיך אויסגעהיילט גענצליך. ס'האָט מיר געדראָהט צו פּלאַצען דער רוקען צוליב'ן הויקער און יעצט בין איך געזונד און בין פעהיג צו דער אַרבייט.

Dr. M. Morgenroth, sędzia apelacyjny.

די שענסטע

פאטאגראפישע אויפנאהמען

און סאָלידע אויספיהרונג איז נור אין דעם ערשטקלאַסיגען קונסט = פאָטאָגראַפישען אַטעליער

„PARISIEN"

אינה.: ה. סראקא, פראַנציסקאַנער 30.

6 שטיק רעטושירטע פאָטאָגראַפיעס נור 3 זל.

עס ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי אַרבייטען, וואָס אנבע־טרעפט פאָטאָגראַפיע, צ.ב. רעפּראָדוקציעס פון מאָלער-בילדער, מאַשינען, אַרכיטעקטור-פּלענער, פאַבריקס-לאָקאַלען אינערן- און אויסערן-אויפנאַהמען, פעראיינס-גרופּען-בילדער, בעלער, באַנקעטען, אַרטיסטישע קייזען, אַמאַטאָרען-פאָרשטעלונגען א.ז.וו. אַלע אויפ־נאַהמען ווערען אויסגעפיהרט דורך מ י ר פּ ע ר ז ע נ ל י ך.

ספּעציאַליסט פון פּאָרטרעטען, ווי אויך אַ גרויסער אויסוואַהל פון פערשידענע ר אַ ה מ ע נ צו זעהר ביליגע פּרייזען.

צופאָהר מיט טראַמוואַיען 1, 6, 14. מיט אַכטונג

Zakł. Fotogr. „PARISIEN"
wł.: H. SROKA
Łódź, Franciszkańska 30.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134-72
נעמט אָן פון 2-3 נאָכמ.
און פון 7½-9 אָוונד.

Doktór KLINGER
ספּעציאַל=אַרצט פאַר ווענער שע. הויט־ און האָר=קראַנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אָן פון 9-11 פריה און פון 5-8 אָוונד און פון 1-2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פּיעטריקאָווער 62"

אויפבוי
און זעלבסטהילף

אונטער דעם נאמען „אויפבוי און זעלבסטהילף" האבען זיך פעראייניגט פיר גרויסע יודישע געזעל־שאפטען, דער „ארט", „טאז", יתומים־פערזארגונג און די עמיגראציע־געזעלשאפט און מאכען צוזאמען א זאמלונג. די אלע דריי ערשטע געזעלשאפטען זע־נען אייגענטליך א ירושה פון דזשאינט. אמת טאקע ער האט זיי נישט געשאפען, זיי האבען שוין עקזיס־טירט פריהער איידער מיר האבען געוואוסט פון א מלחמה און פון אמעריקאנער הילף. אבער זיי הא־בען עקזיסטירט אונטער אנדערע נעמען און האבען געהאט בכלל אנדערע אויפגאבען, ערשט דער אמע־ריקאנער דזשאינט האט זיי גענומען אונטער זיינע פליגעל, האט זיי געגעבען דעם גרויסטען פערנעהם און האט אויך א לאנגע צייט זיי כמעט ווי אויסגע־האלטען, איצט האט אמעריקא אויפגעהערט זיי צו שטיצען און זיי זענען אנגעוויזען אויף אייגענע, אויף אונזערע מיטלען, די פירטע חברה, די עמיגרא־ציע־געזעלשאפט, איז דירעקט אן אמעריקאנער קינד וואס איז צו אונז געקומען אין יענע יאהרען און האט זיך ביי אונז איינגעלעבט, איז אפילו אמאל געווען זעהר פאפולער אונטער'ן נאמען „היאס" און היינט איז זי אן ארימע יתומה און דארף צו אונז אנקומען.

שוין זייט חדשים הערען מיר, אז ס'גרייט זיך אזא מין אקציע, מען האט איהר שוין געהעריג בע־גריסט און צוגעזאגט די ברייטסטע שטיצע. און אין אמת'ען קען דען זיין עפעס וויכטיגער ווי אויפבוי אין א צייט פון אלגעמיינעם חורבן? און צי קען דען זיין עפעס סימפאטישער ווי דער רוף צו זעלבסט הילף? וועלכער יוד פערשטעהט עס נישט, דאס מיר מוזען זעהען אונזער ווירטשאפט־לעבען אויפ־בויען אויף נייע יסודות, אז מיר מוזען זעהן זאר־גען פאר'ן געזונד פון די יודישע מאסען, אז מיר קענען נישט פערנאכלעסיגען דעם יתום און מיר מוזען קומען צו הילף דעם וואנדערער, וואס זוכט ערגיץ א היים? דאס אלץ איז אזוי זעלבסטפער־שטענדליך, אז עס דאכט זיך, דאס עס איז גאר איבע־ריג א ווארט אן איבעריגען צו פערלירען.

פונדעסטוועגען כאטש עס איז אזוי זעלבסט־פערשטענדליך, אדער דווקא דערפאר, זעהט מען נישט קיין ענטוזיאזם צו דער זאך. מען זעהט נישט די בעגייסטערונג פאר דער זאמלונג, דער טעם דערפון איז גאנץ איינפאך, דער עולם ווערט בע־גייסטערט פאר זאכען וואס זענען ווייט פון איהם, פאר א היימישער זאך ווערט מען נישט בעגייסטערט ווען מען הערט, אז אימיצער איז געפאלען אין גאס פון הונגער איז עס נישט קיין בייעס. ווען מען הערט, אז אימיצער האט זיך געווארפען פון פירטען שטאק פון הונגער, איז עס א געשעהעניש און מען רעדט דערפון, די ליבע צום נאהענטען, דער ואהבת לרעך איז א פיל שווערערע זאך, ווי די ליבע צום ווייטען, בפרט ווען עס האנדעלט זיך וועגען זיך אליין, וועגען זעלבסטהילף, פאר אזא זאך איז גאר שווער אימיצען צו פעראינטערעסירען, יעדער טראכט זיך: מיט מיר האלט עס נאך נישט אזוי שלעכט. און ער געהט זיך ווייטער זיין וועג.

דערצו שיינט מיר, אז די מענשען, די עסקנים וואס האבען זיך גענומען דערצו. זענען צו גוטע מענ־שען, דאס זענען אלץ מענשען, וואס זענען געוואוינט צו געבען און זיי ווייסען נישט, ווילען אפשר גאר נישט וויסען. אז מען דארף קענען נעהמען, אז דאס איז גאר א גרויסע קונץ און מען דארף עס קענען.

אט איז ד' יטעג פארגעקומען אין ווארשא א קאנפערענץ פון די עסקנים, מען האט געהאלט'ן זעהר שעהנע רעדעס, מיר האבען אבער נישט גע־הערט פון א קאנקרעטען פלאן ווי די אקציע דורכ־צופיהרען, די עסקנים, וואס יעדער פון זיי איז פער־נומען מיט זיין פאך, וועלען עס נישט דורכפיהרען. זיי קענען גאר זיין די אנפיהרער אבער נישט די אויספיהרער. דערצו מוז מען האבען ספעציעלע מענ־שען, אזעלכע וואס קענען אפגעבען צייט וואס קע־נען רעדען, אגיטירען, מען מוז ארויספאהרען אויף דער פראווינץ און מאכען די אגיטאציע טאקע מיט'ן אמת'ן קנאק, עס וועלען פאלען הוצאות, אבער אויב מען וויל האבען הכנסה, מוז מען מאכען הוצאות, מיט א שעהנער רעדע אין ווארשא דערגרייכט מען גאנץ ווייניג.

אויב די אקציע וועט ווייטער געפיהרט ווער־ען אין דעם ביזאהעריגען טעמפא און מיט די ביז איצ־טיגע מיטלען, איז א שאד די מיה פון די גוטע מענשען, אויף דעם וועג וועט קיין אויפבוי נישט זיין און קיינער וועט דערביי נישט געהאלפען ווערען.

ש. י. סטופניצקי.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש 20
מאנטאג, דעם 16 ד. ח. 8.30 אווענד
איינציגער אויפטריט
פון בעריהמטען קינסטלער - רעציטאטאר
הערץ
גראסבארד
ווארט-קאנצערט
בילעטען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע

אין קלעם פון אמעריקאנער קאפיטאל
די אונענדליכע קייט פון רעוואלוציעס אין די דרום-אמעריקאנישע רעפובליקעס

אין דער ארגענטינער צייטונג „די פרעסע" גע־פינען מיר אן אינטערעסאנטען סך־הכל פון די רע־וואלוציעס אין די דרום־אמעריקאנישע לענדער.

פון די דרום־אמעריקאנישע רעוואלוציעס קען מען לערנען אז די ארמייען און בעוואפנונגען זע־נען געווארען א פאקטאר אין מלוכה'שען לעבען פון די לאטיין־אמעריקאנישע לענדער, וועלכע שלינגען אגב אריין א גאנץ פיינעם טייל פון די מלוכה־פינאנצען. אין אזא קליינער מלוכה, ווי קאסטא־ריקא, קאסט דאס אויסהאלטען פון דער ארמיי קנאפע ביין טויזענד דאלאר און בלויז דער־פאר, ווייל די פעראייניגטע שטאטען האבען דארט אינוועסטירט פינף און דרייסיג מיליאן דאלאר.

אין ווענעצועלא הערשט דער דיקטאטאר גענע־ראל גאמעץ; אונטער זיין הערשאפט האט זיך דאס לאנד פערשולדיגט פון דריי מיליאן דאלאר אויף אריבער 162 מיליאן דאלאר. דער בעל־דעה־זאגער אין יענעם לאנד זענען די פעראייניגטע שטאטען.

נאך דער וועלט־מלחמה האט וואלסטריט (די ניו־יארקער פינאנסען־גאס) בכלל געענדערט דעם פראגט, איהם אויפמערקזאמקייט האט זי פון צענ־טראל־אמעריקא אריבערגעטראגען קיין דרום־אמע־ריקע, אויף יעדער פיר דאלאר, וואס זיי האבען איב ווערסטירט אין איירָאפא האבען זיי אין דרום־אמע־ריקע איבוועסטירט פינף דאלאר. וואלסטריט האט פופצעהן מיליארד חובות און פון זיי פאלען קארגע זעקס מיליארד אויף די לאטיין־אמעריקאנישע לענ־דער. אין דעם זיך האבען די פעראייניגטע שטאטען איבערגענומען די ענגלישע העגעמאניע, אין בראַ־זיליע און אין ארגענטינע מאכט איצט אויס דער ענגלישער איינפלוס אויף 3.5 מיליארד דאלאר, בעת דער אמעריקאנישער אינוועסטירונגס־קאפי־טאל האט זיך פערדרייפאכט.

עס איז אויך ריזיקאליש צו בעהויפטען, אז די דרום - אמעריקאנישע רעוואלוציעס וועגען אן'אויס שליסליכער רעזולטאט פון א קאמף צווישען דעם ענגלישען און דאן אמעריקאנישען קאפיטאל; אויב מ'וויל דאס לעצטע אננעהמען, ווי א יסוד פון די רע־וואלוציעס, ווערט ביי בעשטימטע פערגלייכען קלאר, אז נישט אין אלע פאלען איז דאס בילד איינהייט־ליך. די ארגענטינישע, צום ביישפיל, רעוואלוציע איז גינסטיג פאר די צפון־אמעריקאנישע קאפיטא־ליסטען, בעת מיט דער בראזילישער איז מען דארט נישט איבריג צופרידען, כאטש איןביידע לענדער האט דער ניו־יארקער וואלסטריט איבערגעשטיגען די לאנדאנער סיטי. אלס ראיה לדבר איז דער רוף וואס בראזיליע האט ארויסגעלאזט צו אלע איהרע בירגער: יעדער זאל שענקען א מילרייס, כדי זיך צו בעפרייען פון די בעלי־חובות, ווייל בראזיליע וויל ווערען פריי און גראד די ערשיינונג איז סימפטאמא־טיש פאר'ן נייעם גייסט אין דרום־אמעריקא.

אין משך פון קנאפע עטליכע חדשים האבען זעכציג מיליאן איינוואוינער פון די דרום־אמעריקא־נישע לענדער איבערגעלעבט רעוואלוציעס, קאמפען או זאויפשטאנדען. ד' ירעוואלוציעס אין די דרום־אמעריקאנישע לענדער זענען געגאנגען ווי רינגען אין א קייט, פון דרום צו צפון. אויב אפילו או־רוגוואי איז ביצול געווארען פון א רעוואלוציע איז עס א צופעליגקייט און אגב קען מען נאך נישט וויסען די אויסוויקלונגען, וואס די לעצטע וואהלען קענען נאך ברענגען. און אפילו דער כאראקטער פון די רעוואלוציעס איז געווען דורכאויס איינער און דערזעלבער, זאל עס זיין באליוויע און פערו, ארגענ־טינע אדער בראזיל. איין שפראך האט זיי אלעמען פעראייניגט און די פראקלאמאציעס, וואס האבען גערופען צו אויפשטאנד, זענען ענליך איינע אויף

דער צווייטער, ווייל כמעט אלע לאטיין־אמעריקא־נישע לענדער זענען געאייניגט אין איין אידעי, ווי אמאל, ווען זיי האבען געשטרעבט זיך צו בעפרייען פונ'ם שפאניש־קאלאניאלען יאך. כאראקטעריסטיש פאר די רעוואלוציעס זענען די קלאגלידער פון וואלסטריט: „מיר האבען אריינגעלעגט הונדער־טער מיליאנען דאלאר אין לאטיין־אמעריקאנישע אונטערנעהמונגען און לסוף האט מען אונז גענענ־פערט מיט אויפשטאנדען: מיר האבען געגעבען געלד כדי צו פערבעסערען די לאגע און די רעזול־טאטען זענען גראד פערקעהרטע".

אזוי קלאגען די וואלסטריט־באנקירען, אז זיי האבען בלויז געמיינט די טובה פון לאטיין־אמעריקע און לסוף הויבען אן קומען אזעלכע ענטוישונגען, כאטש די רעוואלוציאנערע בעוועגונג אין די לענדער פערמאגט נישט קיין בעשטימטע טענדענצען, אוי־סער דעם ווילען צו זיין פריי. און פיהרט מען אונ־טער דעם אלגעמיינעם סך־הכל פון די אלע דרום־אמעריקאנישע רעוואלוציעס, בעהמט מען אין בע־טראכט די קאנקורענץ פאר קאפיטאליסטיש־קאלא־ביאלער העגעמאניע און איינעהמען אפזאץ־מערק קען מען אויסגעפינען א נייעם אייגענארטיגען שטריך, וועלכען מ'האט ביז איצט נישט געמערקט אין דער פאליטיק פון די דרום־אמעריקאנישע לענ־דער; עס איז ענטשטאנען א נייער פאקטאר, אפילו נאך נישט פולקום אנ'אויסגעקריסטאליזירטער, א־בער א מערקווירדיגער פאקטאר, וואס הייסט: א דערוואכטער נאציאנאל־פאטריאטישער בעוואוסזיין פון די דרום־אמעריקאנישע לענדער. אט דער פאק־טאר איז געווארען דער בעוועגונגס־פרינציפ און דאס כאראקטעריסטישע פון דער איבעריגער פאַ־ליטיק אין די דרום־אמעריקאנישע לענדער פאר'ן פערגאנגענעם יאהר.

ווואו ליגט די סיבה פון די אנגריפען
וועלכע די סאנאציע פיהרט געגען סיים?

פון רעגירונגס־לאגער האט מען אויף די לעצ־טע זיצונגען פון סיים אויפ'ן אדרעס פון דער אפא־זיציע געהערט פערשידענע דראהונגען, דהיינו, אז דאס אפרעכענען זיך מיט די אפאזיציע־פיהרער איז צולעגט אויף ראטעס, אז בריסק קאן זיך איבער'־חזר'ען א.א.וו. וועגען די דאזיגע דראהונגען שרייבט די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא":

„ס'איז שווער אנצונעהמען אז דאס אלץ קומט פאר אהן עפעס א פלאן. און אויב עס איז אזוי, דאן מוז מען פעסטשטעלען, אז די טאקטיק פון דער סיים־מעהרהייט איז נישט גינסטיג נישט פאר דער מלוכה, נישט פאר איהר גופא. דער איצטיגער סיים איז ווייניגער בויטיג דער אפאזיציע, ווי דער רעגירונג.

„די טאקטיק פון ב.ב. בעשטעהט דערין, וואס פערפעסטיגענדיג זיך אויף פילסודסקיס שוץ־וואל, וויל זי אונטערגרעהמען א קאנטער־אפענזיווע געגען דער אפאזיציע. דאס צוקלאפען דעם איצטיגען ס'ים ליגט בישט אין אינטערעס פון דער רעגירונג און פון גאנצען באכמאי־רעזשים. אפילו די באיוויסטע און מילדסטע קעפ אין דער געזעלשאפט ווילען נישט פערשטעהן און ווילען נישט מסכים זיין אויף אזא זאכלאגע, וואס פון פילסודסקיס פעסטונג ווערט גע־פיהרט אן'אנגריף געגען סיים... פון פילסודסקי'ן.

„אויב, נישט־קוקענדיג דערויף, ענטוויקעלט זיך דאך דער אנגריף, בעווייזט דאס, אז עס זענען פער האן אנדערע סיבות, וואס צווינגען צו א רידיקאלישע טאקטיק. אונז דאכט זיך, אז די סיבות ליגען אין דעם רעגירונגס־לאגער גופא. אונטערן איינפלוס פון בריסק און פון דער בודזשעט־דעבאטע איז דארט מסתם ענטשטאנען אן'ענטשפאנונג פון דער איבער־ליכער געשלאסענקייט, וואס האט זיך דערוויל אויס געדריקט אין דער רעזיגנאציע פון דריי דעפוטאטען און וואס קאן געהן אויך א סך ווייטער. ביי אזא סיטואציע פרובט די לייטונג דעם לעצטען ארגומענט, וואס האט שוין נישט איין מאל געראטעוועט די סאנאציע־שיף פון צוקלאפט ווערען. צי דאס וועט געלינגען אויך דאסמאל — ווילען מיר נישט פאר־אויסזאגען".

צוויי געטער: מיין ברודער און מוסאליני
ווי אזוי די היטלעראוצעס נוצען אויס פאר זייערע צוועקען דעם בעריהמטען דייטשען פילאזאף ניטשע

די דייטשע נאציאנאל־סאציאליסטען, די היט־לעראוצעס, אדער, ווי מ'רופט זיי נאך, די ראסיס־טען, האלטען זיך פאר גייסטיגע קינדער פון בע־ריהמטען דייטשען פילאזאף ניטשע.

די שוועסטער פון פילאזאף פרוי פערסטער־ניטשע איז אן איבערצייגטע ראסיסטקע. דא נישט לאנג האט זי ערקלערט, אז זי האט בלויז צוויי גע־טער: איהר ברודער און מוסאליני. זי האט ז.רויס־געגעבען א זאמלונג אפאריזמען פון איהר ברודער אלס „האנדבוך פאר יונגע ראסיסטען". אין דעם

זאמעלבוך זענען פערהאן נישט ווייניג פעלשונגען. איין געדאנק איז ארויסגעריסען פון טעקסט, וואס גיט דעם געדאנק אן'אנדערען זין. אן'אנדער גע־דאנק איז געבראכט אהן אן'אנהויב און אהן א סוף. פערשטעהט זיך, אז אלצדינג, וואס קען נישט זיין צוגעפאסט צו היטלערן, איז פון בוך אויסגע־שלאסען געווארען.

איין בערלינער צייטונג האט צונויפגעשטעלט א „נויטיגע דערגענצונג צום זאמעלבוך פון פרוי פערסטער". די אפאריזמען, וואס זענען דא געזא־מעלט, וועלען די היטלעראוצעס קיין פערגעניגען נישט פערשאפען, א שטייגער:

„די דייטשען האבען אנגעשטעקט די וועלט מיט א קראנקהייט, וואס איז פיינדליך דער קולטור און דער פערנונפט: מיט נאציאנאליזם. איירָאפא איז פערכאפט פון נאציאנאלען נעווראז... דער נאציא־נאליזם האט צוגענומען ביי איירָאפא איהר הערי־טונג, איהר פערשטאנד און האט איהר פערפיהרט אין א טעמפען ווינקעל".

זאל מען די מלחמה נישט פערהערליכען
רעמארק אויף א פראטעסט-פערזאמלונג געגען פערבאט פון זיין פילם

די לעצטע טעג האט די „ליגע פאר מענשען־רעכט" איינגעארדענט א גרויסען מיטינג אין בער־לינער באר־זאל, אויף וועלכען ס'האט געדארפט אנגענומען ווערען א פראטעסט געגען דעם פערבאט פון רעמארק־פילם „אויפ'ן מערב־פראנט" און בכלל געגען די ווילדע מעשים פון די היטלער־לייט ארום דעם ענין. דער זאל איז געווען איבערפולט.

געעפענט דעם מיטינג האט דער פאליצייי־קאמי־סאר לאנגע, נאכדעם האט גערעדט היינריך מאן, וועלכער שילדערט עטליכע סצענעס פון פילם, און זאגט צום סוף, אז בעת א צוקוקער האט אין פאר־ריז געזעהען דאס בילד, איז זי צוקומענדיג צו א בעוויסער סצענע, געווארען אזוי דערשיטערט, אז זי האט גענומען שרייען: „שיסט נישט"! דאס ווייזט אז דער פילם האט א גרויסען פאציפיסטישען ווערט.

דאס וויכטיגסטע פון גאנצען מיטינג איז געווען א דערקלערונג פון רעמארק אליין, וועלכער האט ביז איצט נישט גענומען קיין ווארט אין דער פראגע.

רעמארק זאגט: איך האב לאנג געזוכט א פת־רון אויף דער פראגע, ווי אזוי ס'איז מעגליך אז מענ־שען, וועלכע האבען ד' ימלחמה מיטגעמאכט, זאלען שוין היינט, נאך 12 יאהר, האבען פערשידענע מיי־נונגען וועגען דער ווירקליכקייט פון מלחמה. ס'ווייזט אויס, אז די מוראדיגסטע איבערלעבענישען, ווען זיי ווערען בייגעקומען, האבען זיי נאך אין זיך דעם גלאנץ פון העלדישקייט... קיינער וועט נישט פער־קלענערען דעם אומגעהייערען אויפטו פון דייטשען סאלדאט, אבער מ'מוז ענטשלאסען זיין געגען דעם אז דער אנדענק פון אט די אויפטוען, זאל איצט איינזייטיג בענוצט ווערען, כדי די מלחמה צו פער־הערליכען, פערקלענערענדיג דעם שרעקליכען אומ־גליק, וואס זי האט געבראכט.

א שטורעם פון בייפאל האט בעגלייט די דאזיגע דערקלערונג.

דער אווענד האט זיך געשלאסען מיט א פייער־ליכען פראטעסט געגען דעם פערבאט פון פילם.

ארבייטסלאזע-מאניפעסטאציעס
אין אמעריקא

ניו־יארק, 11. (ספ. טעל.) אין פיל שטעט פון די פעראייניגטע שטאטען, זענען פארגעקומען גרויסע מאניפעסטאציעס פון ארבייטסלאזע. אין וואַ־שינגטאן האבען די ארבייטסלאזע פערלאנגט אז מען זאל זיי אריינלאזען אין פארלאמענט, מ'האט זיי ארויסגעלאזען אויף דער טריבונע. אייבער פון די אר־בייטסלאזע האט געהאלטען א רעדע פון דער טו־ריבונע, אין ניו־יארק האבען אין דער מאניפעסטאציע אנטיילגענומען 5000 מענשען, צו קיין פארפאלען איז נישט געקומען, אויך אין אנדערע שטעט זענען פארגעקומען גרויסע ארבייטסלאזע־מאניפעסטאציעס.

—=:O:=—

פאלש פויליש געלד אין יוגא-סלאוויען

ווין, 11. (ספ. טעל.) פון בעלגראד מעלדעט מען אז ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען אז אין יו־גאסלאוויען זענען פערהאן פיל פאלשע פוילישע 100־זלאטי־באנקנאטען. די מאכט איז נאך נישט געקומען אויף די שפורען פון די פערשפרייטער.

—II II—

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

דאָנערשטאָג 12 כה שבט תרצ"א

פעברואַר
זון-אויפגאַנג 7.12
זון-אונטערגאַנג 4.27

אקצ. געזעלש. „פשעמיסל יעדוואַבני"
רעגולירט אויף 15 פראצ.
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אין אַפּריל 1929 האָט די אַקצ. געז. „פּשע-מיסל יעדוואַבני" בעקומען אַ פּראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען אויף 3 חדשים וועלכע איז שפּעטער 2 מאָל פערלענגערט געוואָרען ביז'ן 9 יאַנואַר 1930 י. דעם 4 יאַנואַר האָט די אַקצ. געזעלשאַפט זיך אָפּגעזאָגט פון דער צאָהלונגס-פּראָלאָנגאַצ ע. דער געריכטס אויפזיכטער האָט אָבער געגעבען נישט קיין גינסטיגען בעריכט און פאָרגעשלאָגען צו ערקלערען די אַקצ. געזעלשאַפט פאַר באַנקראָט.

צוויי אויסלענדישע קרעדיטאָרען זענען אויך ארויסגעטראָטען מיט דער זעלבער פאָדערונג. דעם 11 יאַנואַר 1930 האָט דאָס געריכט ערקלערט די אַקציען-געזעלשאַפט פאַר באַנקראָט מיט'ן באַנקראָט טערמין פון 6 מערץ 1929 י.

דעם 10 פעברואַר איז דער פּראָצעס ווידער פאָרגעקומען און דאָס געריכט האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פאָרוואורפען זענען נישט געווען בערעכטיגט און דעם אויסגלייכס-אָפּמאַך בעשטעטיגט.

91 קרעדיטאָרען האָבען געמאָלדען זייערע פּרעטענזיעס אויף 1.176.754 זל. אין נאָוועמבער 1930 י. איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען און ס'איז געקומען צו אַן אָפּמאַך, אַז די פירמע צאָהלט 15 פּראָצ. פון איהרע חובות אין 3 האַלב-יעהרליכע ראַטעס. 2 קרעדיטאָרען וואָס זענען נישט מסכים געווען אויף די בעדינ-גונגען האָבען אָנגעגעבען אַ שריפטליכע אָפּאָזיציע און אויסגעדריקט זייער חשד אויף אַ בייזוויליגען באַנקראָט. הגם די אָפּאָזיציע איז צוריקגעצויגען געוואָרען האָט דאָס געריכט דאָך דעלעגירט דעם האַנדעלס-ריכטער גראָס, נאָכצוקאָנטראָלירען דעם בילאַנס.

* * *

דעם 27 יאַנואַר זענען ערקלערט געוואָרען אַלס באַנקראָט די פירמע „פר. פישער יורשים" און איהרע אינהאָבער. אָסקאַר וולאַדיסלאַוו פישער, וועלכער האָט נישט קיין שייכות צו דער פירמע, האָט דערלאַנגט אַן אָפּאָזיציע אָנווייזענדיג, אַז זייט דעם 29 נאָוועמבער 1929 האָט ער מיט דער פיר-מע נישט קיין געמיינזאַמעס און פערלאַנגט אָפּצו-שאַפען דעם באַנקראָט בנוגע איהם.

דאָס געריכט איז זיין פערלאַנג נאָכגעקומען.

ביכלער פון פ. או. פ. פ. זענען נישט קיין לעגיטימאציעס פון ארבייטסלאזיגקייט
אויפקלערונג פון וואיעוואודזטווע

די וואָיעוואָודזטווע קלערט אויף, אַז אין מלוכה-אַמט פאַר אַרבייטס-פערמיטלונג (פ.או.פ.פ.) קענען זיך רעגיסטרירען אַלס אַרבייטזוכענדע פערזאָנען וועלכע: 1) האָבען פערלוירען זייער אַרבייט און זע-נען אַרבייטסלאָז; 2) אַרבייטען און ווילען ענדע-רען זייער בעשעפטיגונג און 3) אַזעלכע וואָס האָ-בען זיך קיינמאָל נישט בעשעפטיגט מיט לוין-אַרבייט.

פערזאָנען, וועלכע רעגיסטרירען זיך אין פ. או. פ. פ. ווערען אַרויסגעגעבען אַרבייטסלאָזע לעגיטי-מאַציעס, וועלכע קענען נישט דינען אַלס צייגניש פון אַרבייטסלאָזיגקייט און נישט צו איבערנעהמען אַרבייט. פ. או. פ. פ. און די פערטרעטונגס-אינסטי-ציע פון אַרבייטסלאָזע זאָגען קאָנטראָלירען נישט דעם פערמעגענס-צושטאַנד פון די רעגיסטרירטע און שטעלט נישט פעסט, צי זיי זענען ווירקליך אַר-בייטסלאָז. די לעגיטימאַציעס וועלכע די דערמאָנטע אַמטען גיבען אַרויס שטעלען פעסט, אַז דער בעטרע-פענדער האָט זיך געמעלדעט אין פ.או.פ.פ. און די אינסטיטוציע האָט איהם נישט געגעבען קיין אַרבייט. די דאָזיגע לעגיטימאַציע איז גילטיג 4 וואָכען פון'ם שטעמפּעל דאַטום אין מיטען לעגיטי-מאַציע אַלס בעצייכנונג אז דער בעטרעפענדער געפינט זיך צווישען די קאַנדידאַטען וואָס זוכען אַר-בייט דורך פ.או.פ.פ.

דער אַרבייטסלאָזער פאָנד און דער פערזיכע-רונגס-אַמט פאַר אינטעלעקטועלע אַרבייטער וועלכע צאָהלען אויס אונטערשטיצונגען בעת דער אַר-בייטסלאָזיגקייט, פיהרען אַליין אַדורך אַ קאָנטראָלע, כדי פעסטצושטעלען, צי דער רעגיסטרירטער אין פ.או.פ.פ. איז ווירקליך אַרבייטסלאָז. זעלבסטפער-וואַלטונגען, וועלכע פיהרען אַדורך אַ ספּעציעלע הילפס-אַקציע פאַר אַרבייטסלאָזע, פון די מלוכה-פאָנדען, זענען פערפליכטעט נאָכצוקאָנטראָלירען, אויב דער רעגיסטרירטער איז ווירקליך אַרבייטסלאָז, צי ער האָט אַ פערמעגען, שטענדיגע אָדער צייטווי-ליגע אַרבייט און הכנסות.

פון דעם איז געדרונגען, אַז אויב צו אַ וועלכע ס'איז זעלבסטפערוואַלטונג אָדער געזעלשאַפטליכער אינסטיטוציע וואָס ערטיילט שטיצע ווענדעט זיך אימיץ מיט דער לעגיטימאַציע פון פ.או.פ.פ. דאַרף ער נאָכקאָנטראָלירט ווערען פונקט ווי אַ פערזאָן וואָס בעזיצט נישט קיין שום לעגיטימאַציע.

קאמיסיע פאר האנדווערקער-ענינים ביי'ם סיים
פארשלאגען פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָט די לאָד-זער האַנדווערקער-קאַמער בעקומען אַ מיטטיילונג אַז עס ווערט אין סיים געשאַפען אַן אונטער-קאָמי-סיע פאַר האַנדווערקער-ענינים. די איניציאַטאָרען בעטען, אַז די לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער זאָל זיך בעשעפטיגען מיט די אַקטועלע ענינים און פאַר זיי צושטעלען מאַטעריאַלען און אַרויסזאָגען זיך וועגען די פראַגען, וואָס אינטערעסירען איצט דעם כלל האַנדווערקער.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז פאָרגעקומען אַ פערוואַלטונג-זיצונג פון דער האַנדווערקער-קאַמער די האַנדווערקער-קאַמער האָט איינגעפינען אַז אין דער ערשטער רייה דאַרפען איצט אַרויסגערוקט ווע-רען די פראַגען: 1) וועגען באַוועליזירען דעם צע-כען-געזעץ און אין פערבינדונג דערמיט ענדערען דעם סטאַטוט פון דער האַנדווערקער-קאַמער; 2) וועגען קרעדיט און שטייער-ענינים פון די האַנד-ווערקער-קאַמערן און 3) שאַפען די פינאַנציעלע גרונדלאַגען פון די האַנדווערקער-קאַמערן.

די איניציאַטיוו-גרופּע פלאַנט צוזאַמענצורופען אַ צוזאַמענפאָהר, פון די האַנדווערקער-קאַמערן און אויף דעם צוזאַמענפאָהר זאָלען די פאָרשלאָגען קאָנקרעטיזירט ווערען אַלס געזעץ-פּראָיעקטען.

שטרענג בעשטראפט א שאפער פאר איבערפאהרען א מענשען אויף טויט

(2) אין קרייז-געריכט איז בעכטען פאָרגע-קומען דער פּראָצעס פון שאָפער ווילהעלם וויזענ-טאַל, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין אי-בערפאָהרען אַ מענשען אויף טויט.

דעם 23. דעצעמבער פ. י. האָט וויזענטאַל פאָהרענדיג אין זיין אייגענער טאַקסובקע איבער-געפאָהרען קאַראַל בּויני, וועלכער האָט גע-פיהרט אַ האַנד-וועגעלע. בויני איז שווער פער-וואונדערט געוואָרען, מ'האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל און ער איז דאָרט געשטאָרבען.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, האָט וויזענ-טאַל קיין סיגנאַלען נישט געגעבען און זיין טאַק-סובקע איז נישט געווען גענוג בעלויכטען.

דאָס געריכט האָט וויזענטאַלען פער'משפט אויף 1 יאָהר מיט 4 חדשים טורמע און צו בע-צאָהלען 345 זל. פאַר קבורה-קאָסטען, צו צאָה-לען 135 זל. שכר-לימוד אַ יאָהר פאַר בויני'ס זוהן און אין פערלויף פון 10 יאָהר צו צאָהלען 70 זל. אַ חודש אויף אויסצוהאַלטען די אַלמנה מיט'ן קינד.

פויער דערשיסט זיך אין דער חתונה-נאכט
ווייל זיין יונג-ווייבעל האט איהם פערראטען

(—) אין דאָרף דאָמיניקי, איז פאָרגעקומען אַ חתונה: דער רייכער פויער מיקאָלאַי ווזשעשיאַק, אַ יונגער אַלמן האָט זיך פערליבט אין אַ יונג, שעהן מיידעל, מאַריאַנאַ אַלעק. הגם דאָס מיידעל האָט נישט געהאַט קיין איבריג גוטען שם, האָט ווזשע-שיאַק דאָך אויסגעפיהרט זייבס און געפּראַוועט אַ רייכע חתונה. בייגאַכט בעת דער חתונה-סעודה, האָט ווזשעשאַק בעמערקט, אַז זיין יונג ווייבעל איז פערשוואונדען, האָט ער קיי'עם גאָרנישט גע-זאָגט איז אַרויס זי זוכען און האָט זי געטראָפען קושען זיך מיט איהרס אַ בעקאַנטען יונגען קריסט פון דאָרף.

דער אויפגערעגטער ווזשעשאַק האָט, דראָהענ-דיג דעם פאָרעל זיי אַריינגעפיהרט אין שיזוב און אין דער אַנוועזענהייט פון אַלעמען אויסגעפאַטשט מאַריאַנען דערנאָך האָט ער אַריינגעשטעקט דעם רעוואָלווער זיך אין מויל אַריין און איידער מ'האָט זיך אַרומגעקוקט, האָט ער אויסגעשאָסען און איז געפאַלען אַ טויטער אויפ'ן אָרט.

דער פאַל האָט געמאַכט אַ שטאַרקען רושם אין דאָרף און אין דער אומגעגענד.

מאַריאַנאַ, מורא האָבענדיג פאַר נקמה, מצד ווזשעשאַקס פריינד איז אַנטלאָפען, און מ'ווייסט נישט וואו זי איז.

קאמף מיט טראכאמע

(א) אין מאַגיסטראַט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער סעקציע צו בעקעמפען טראַכאָמע.

ד"ר שווייג האָט אָפּגעגעבען דעם בעריכט פון דער טעטיגקייט אין י. 1930. דער סיסטעמאַ-טישער קאַמף, וואָס ווערט געפיהרט זייט אַ רייה יאָהרען, האָט געבראַכט רעזולטאַטען און די צאָהל טראַכאָמע-פאַלען פערקלענערט זיך. אין 1930 י. זענען רעגיסטרירט געוואָרען 762 נייע פאַלען (אין 1929 – 895 פאַלען).

אין דריי שולען וואו די קינדער וואָס זענען קראַנק אויף טראַכאָמע ווערען סיסטעמאַטיש געהיילט איז אין 1930 י. געווען 279 (אין 1929 – 345). אין די ערשטע יאָהרען למשל אין 1923 איז די צאָהל קראַנקע קינדער געווען 1181.

ס'איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ קאַרטאָטע-קע פון די טראַכאָמע קראַנקע. אין 2264 ערטער זענען אויסגעפאָרשט געוואָרען 11498 פערזאָן. אין 216 ערטער איז שוין די טראַכאָמע אויסגעהיילט. אין 21 פאַלען איז דאָ אַ פערדאַכט פון נייע אַנשטעקונגען

ס'זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייה בעשלו-סען, צוו. אַנד. צו שאַפען אַ נייע אַמבולאַטאָריום אין צווייטען טייל פון שטאָט.

צוגאב-פאבאר

(ב) היינט וועט אויף אַל. קאָשטשושקי 21 אַמטירען אַ צוגאַב-פאָבאָר-קאָמיסיע פאַר די גע-בוירענע אין 1908 און עלטערע, וואָס האָבען נאָך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער. צו דער קאָמיסיע דאַרפען זיך צושטעלען די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9 און 11 פאָליציי-קאָמיסאַריאַט, אויב זיי זענען פון פריהער בעשטימט דורך דער שטעטישער סטאַראָסטווע.

פאבאר פון יאהרגאנג 1910

(ב) די שטעטישע סטאַראָסטווע האָט אָנגע-הויבען די אַרבייטען וואָס זענען פערבונדען מיט'ן פאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1910, וועלכער וועט פאָר-קומען פון 6 מאַי ביז'ן 30 יוני ה. י.

פאַר די לאָדזער וועט דער פאָבאָר פאָר-קומען אין 3 קאָמיסיעס, פאַר די פון לאָדזער פאָוויאַט — אויף פּיעטרקאָווער 187.

דרינגענדע אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

(א) מאָנטאָג דעם 9 פעברואַר האָט זיך אָנגע-הויבען די רעגיסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע פיזישע אַרבייטער אויף דרינגענדעשטיצע און אויף בע-הייצונגס-שטיצע. דאָס רעכט אויף שטיצע האָבען די אַרבייטסלאָזע, וועלכע 1) האָבען אויסגעשעפּט די געזעצליכע אונטערשטיצונג פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד נאָכ'ן 1 יאַנואַר 1930; 2) בעקומען נישט קיין געזעצליכע אונטערשטיצונג פון אַרבייטסלאָזען פאָנד בעת'ן „טויטען סעזאָן" פון 15 דעצעמבער 1930 ביז'ן 1 מערץ 1931; 3) וואָס נעמען נישט קיין געזעצליכע שטיצע פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד און זענען זייט'ן 1 יאַנואַר 1930 געווען בעשעפ-טיגט ווייניגסטענס 4 וואָכען אין אַרבייטס-אַנשטאַל-טען, וואָס אונטערליגען דעם געזעץ וועגען פערזי-כערונג פון אַרבייטסלאָזיגקייט און 4) די וואָס האָבען נאָכ'ן 1928 י. געאַרבייט ווייניגסטענס 6 חדשים אין אַנשטאַלטען וואָס אונטערליגען דעם געזעץ וועגען פערזיכערונג פון אַרבייטסלאָזיגקייט.

רעכט אויף אונטערשטיצונג האָבען די אַר-בייטער וואָס וואוינען אין לאָדז ווייניגסטענס זייט'ן 1 יאַנואַר 1930, האַלטען אויס אַ פאַמיליע, האָבען נישט קיין פערמעגען, האָבען נישט קיין הכנסות וואָס זענען גלייך אָדער גרעסער פון דער שטיצע, בעקומען נישט קיין שטיצע פון דער קראַנקען-קאַסע און בעקומען נישט קיין אינוואַליד ען-רענטע.

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון אונטערשטיצונגס-אַמט פאַר אַרבייטסלאָזע אויף דער גאַס פון 28 שיסער פולק 32 פון 9 פריה ביז 2 בייטאָג

היינט, דאָנערשטאָג — M N O
פרייטאָג — P R S
שבת — T U W Z Ż

מען וועט שוין נישט שלאגען אין שיענקעוויטש פארק

(מ) לעצטענס זענען פאָרגעקומען פיל פאַלען ווען אין די אָווענד-שעה ן זענען שפּאַצירענדע אין שטעטישען שענקעוויטש פאַרק בעפאַלען גע-וואָרען פון כוליגאַנעס און צושלאָגען געוואָרען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דער מאַניסטראַט זיך געווענדעט צו דער שטעטישער סטאַראָסטווע, זי זאָל אַרויסגעבען די נויטיגע פעראָרדנונגען, וואָס זאָלען זיכערען די רוהה פון די שפּאַצירענדע און פערבייגעהער אין שטעטישען פאַרק.

אפטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), שטעקעל (לימאַנאָווסקי 37), גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 4), האַמבורג וגלובנע (פּאָמאָרסקאַ 50), פּאָוולאָווסקי (פּיעטרקאָווער 307), פּיאָטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91).

זעלבסטמארד

(2) אַנאַ פּילאַרסקאַ (לוואָווסקאַ 13) האָט אויסגעטרונקען יאָדינע כדי צו בעגעהן זעלבסט-מאָרד, פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט הילף. די סבה פון פערצווייפעלטען שריט — אַרבייטס-לאָזיגקייט.

דער ווינטער־טורן־און ספּאָרט־פעסט פון „מאָרגנשטערן"

פרייטאָג איז אין פילהאַרמאָניע־זאַל פאָרגעקומען דער ווינטער־טורן און־ ספּאָרט־פעסט פון דער אַרבייטער־ספּאָרט געז. „מאָרגנשטערן". דער דאָזיגער ווינטער־פעסט האָט צוגעצויגן אַן אויסער־געוועהנליך גרויסן עולם.

אָנגעהויבן האָט זיך דער פעסט מיט אַ דורכמאַרש איבערן זאַל פון אַלע ספּאָרטלער, מענער און פרויען, מיט דער „מאָרגנשטערן"־פאָהן בראש. דער ריטמישער מאַרש אונטער בעגלייטונג פון מוזיק, די פאַרביגע קאָסטיומען האָבן אַרויסגערופן ביים עולם אַ שטורם פון אַפּלאָדיסמענטן.

נאָך דער גלעגענהייטס־רעדע פון פאָרזיצער פון מאָרגנשטערן, ה' יאַסני, וועלכער האָט בעגריסט די אינסטרוקטאָרן און ספּאָרטלער צו זייער יום־טוב, האָט זיך אָנגעהויבן דער אייגנטליכער פעסט. עס זענען אויסגעפיהרט געוואָרן פריי־איבונגען, איבונגען לויט בוק־סיסטעם, איבונגען אויף באַרען, שפּרינגען איבער פערד און באָק. ספּאָרט טענץ פרעהליכע גימנאַסטיק, אויסדרוק־גימנאַסטיק, אַ ספּאָרט־אילוסטראַציע פון „בורלאַקי" און לסוף — פּיראַמידן.

פון דאָזיגן גרויסן פּראָגראַם, האָבן זיך בעזונדערס אויסגעצייכנט די איבונגען, לויט בוק־סיסטעם און די איבונגען אויף באַר'ן פון דער מוסטער־גרופּע. די דאָזיגע גוט אויסגעשולטע טורנער האָבן אויפ'ן באַרען בעוויזן פּרעכטיגע נומערן, וועלכע האָבן געבראַכט אין ענטציקונג די צושויער.

פון די ספּאָרט־טענץ איז בעזונדערס גוט אויסגעפאַלן דער טאַנץ פון דער קינדער־גרופּע. ס'איז געווען אַ גוט דורכגעטראַכטע איבונג, אויסגערעכנט אויפ'ן אויסערליכן עפעקט. עס האָבן זיך דאָ פאַראייניגט שעהנע מוסקול־בעוועגונג און לייכטע שטיפערישע פערווייַלונג.

די פרעהליכע גימנאַסטיק, אויסדרוקס — גימנאַסטיק און בורלאַקי, זענען גאָר אַ נייעס אין דער טורן־ און ספּאָרט־אַרבייט. דאָ ווערט דורך קערפּערליכע איבונגען געשאַפן אַ פּלאַסטיש.בילד פון פרייד, טרויער, אָדער אַרבייט. דער דאָזיגער געביט פון טורן־טעטיגקייט איז ביי אונז, ספּעציעל ביי יודען נאָך גאָר אַ נייעס, עס לאָזט זיך דאָ וועהר אַ סך מחדש זיין. ס'איז צו דערוואַרטן, אַז די אינסטרוקטאָרן פון „מאָרגנשטערן", וועלכע האָבן בעוויזן אַרויסצוברענגען אַזוי פיל שעהנע גימנאַסטישע נומערן, וועלן אונז נאָך איבעראַשען מיט אַ סך נייע אויפטוען אויפ'ן געביט פון, לאָמיר עס אָנרופן „פּלאַסטישען ספּאָרט". די אויסגעפיהרטע נומערן זענען אויך געווען פערהעלטניש מעסיג נישט שלעכט.

דער אַלגעמיינער איינדרוק פון דעם מאָרגנשטערן־פעסט איז, אַז די מיטגלידער־ספּאָרטלער פון דער אינסטיטוציע און די אינסטרוקטאָרן טוען אַן־אויסערגעוועהנליכע נוצליכע אַרבייט פאַר דער ענטוויקלונג פון אַ געזונדען יונגען דור.

Y,

שרפה אין דער קאַלישער טורמע

דינסטאָג ביינאַכט איז אין דער קאַלישער טורמע אויסגעבראָכן אַ שרפה, ס'האָט זיך אָנגעצונדען די טרוקען־אָפּטיילונג וואו ס'האָט זיך געפונען אַ האַלבער וואַגאָן האָלץ, וואָס האָט געזאָלט בעאַרבייט ווערען. הגם די טרוקען־אָפּטיילונג איז נישט האַרט אָנגעשלאָסען אין דער טורמע איז דאָרט ענטשטאַנען אַ מהומה, מ'האָט באַלד אַרויסגערופן די פייערלעשער, אָבער זייער אַקציע איז בעשווערט געווען, ווייל מ'האָט געדאַרפט דאָס וואַסער ציהען פון טייך און ביז צום טייך, פערשפּריי־טען די וואַסער־שלויכען.

די שרפה איז איינגעלאָשען געוואָרן אַרום 3 אַ זייגער פאַרטאָג. ס'האָט אָפּגעברענט די איבעריגע איינאָרדנונג און אַ טייל פונ'ם געהילץ די שרפה איז ענטשטאַנען פון דעם, וואָס בעת'ן טרוקענען האָט זיך דאָס געהילץ אָנגעצונדען פונ'ם אויווען.

היינט און פאָלג. טעג!

דער פּרעכטיגסטער קלאַנג - פילם־רעווי־שלאַגער פון פויליש־אמעריק. פּראָדוקציע

Metro-Goldwyn Mayer

רעווי פון האָליוואָד

עס נעהמט אָנטייל: 200 פון די שעהנסטע און געשיקטעסטע גירלס און 4 בעריהמטעסטע וועלט־קאָמיקער:

LAURY — HARDY — SLIM — ARTUR

און דער שפּיץ דערקענינג פון הומאָר

Buster Keaton

פּוילישע לידער וועט זינגען

Hanka ORDONÓWNA,

קאָנפערענסיערקע אין פּויליש

Karol HANUSZ

די הויפּט־ראָלן קרעאירען:

John Gilbert, Conrad Nagel, Anita Page, John Crawford, N. Schearer, Bessie — Lowe, M. Davies i inni. —

גייסטרייכע מוזיקאַל. שלאַגערן / הימאָר / — וויצען / ס'גאַנצע מייסטערווערק —

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 אָכטיטאַג שבת, זונטאָג און יום־טוב 1 אַ זייגער בייטאָג

פּאָפּולערע פּרייזען.

אויספלוגען אויף דער בילדער־אויסשטעלונג

פון מאָלער מ. ד. גאָטליב

אין לאָקאַל פון געזו. „טאָז" אַנדזשעיאַ 1, זענען די לעצטע טעג געקומען זיך בעקענען מיט דעם מאָלערס אַרבייטען — אַ רייה אויספלוגען פון קולטורעלע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס אין אונזער שטאָט צווישען אַנדערע האָט בעזוכט די אויסשטעלונג די געזעלשאַפט „אָרט". אַנדזשעיעווסקי'ס צייכען־שול א. א. מיט אויספלוגען גרייטען זיך אויף די טעג שבת און זונטאָג אַ רייה שולען קולטורעלע און אַרבייטער־אינסטיטוציעס. בכלל איז די פאַראינטערעסירונג מיט דער בילדער־אויסשטעלונג, מצד דער לאָדזער געזעלשאַפט, זעהר אַ שטאַרקע.

גנבות

(—) אויף נאַרוטאָוויטש 24 האָבן גנבים אויסגעשלאָפט ביי דוד פערלמוטער אַ פּימער אין ווערט פון עטליכע טויזענד זלאָטים, פּאָליצי זוכט די גנבים.

פון די זאַקען־אַרבייטער

(2) אין די זאָקען־פאַבריקען פלעגען פאָרקומען אָפטע סכסוכים וועגען אַרבייטס־צייט און דעם רעכט צו אַרבייטען אין 2, אָדער 3 שיכט. דער לאַנדעס — טעקסטיל - פערבאַנד האָט דעריבער אויסגעשטעלט אַ קאָמיסיע, וועלכע האָט פעסט געשטעלט פאָלגענדען פּלאַן אויף דער נאָהענטסטער צייט:

יעדען חודש וועלען פאָרקומען פערזאַמלונגען פון די שפּינער און ס'וועלען צוזאַמען מיט'ן אַרבייטס־אינספּעקטאָר פעסטגעשטעלט ווערען די אַרבייטס־צייט אויפ'ן נאָהענטסטען צייט־שטח, אויב די פערזאַמלונג וועט איינגעפונען, אַז ס'איז נויטיג די אַרבייט אין דריי שיכטען, וועט זי וועגען דעם זיך פערשטענדיגען מיט'ן אַרבייטס־אינספּעקטאָר.

ווי בעקאַנט קען די אַרבייט אויף דריי שיכטען אין לאָדז פאָרקומען נאָר מיט אַ ספּעציעלער ערלויבניש פונ'ם אַרבייטס־אינספּעקטאָר.

4 יאָהר תפיסה פאַר קאָמוניסטישער פּראָפּאַגאַנדע

(ב) שאול נאַנר איז געמשפּט געוואָרען פאַר פיהרען קאָמוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע מ'האָט ביי איהם געפונען אַ קאָמוניסטישע פאָהן. נאַנר האָט זיך נישט מודה געווען.

דאָס געריכט האָט איהם פערמשפּט אויף 4 יאָהר טורמע.

פעראיין פון זייד־פאַבריקאַנטען

(2) די פאַבריקאַנטען פון זייד־מאַטעריאַלען, וועלכע זענען ביז איצט געווען אָרגאַניזירט אַלס אַ סעקציע ביים לאַנדעס־טעקסטיל־פעראיין, האָבן זיך איצט אָרגאַניזירט אין אַ זעלבסטשטענדיגען פעראיין אַלס „פעראייניגונג פון פּוילישע פאַבריקען פון זייד־מאַטעריאַלען".

פון זשורנאַליסטען־סינדיקאַט

מאָרגען פרייטאָג, 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פון סוחרים־פעראיין, פּיעטריקאָווער 10, די פאָרטזעצונג פון דער אַלגעמיינער אויסעראָרדענטליכער פערזאַמלונג פון דער יודישער סעקציע ביים זשורנאַליסטען־סינדיקאַט. אויף דער טאָג־אָרדנונג געפינען זיך די פּונקטען: קלאַסיפיקאַציע פון די מיטגלידער און וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג.

די פערזאַמלונג קומט פאָר פּונקט 11 אַ זייגער ביי יעדער צאָהל אַנוועזענדע.

אויטאָ־אונגליק

אויף פּיעטרקאָווער גאַס איז איבערגעפאָהרען דורך אַן אויטאָ די 33 יאָהריגע חנה לעווקאָוויטש (וואָלבאָרסקאַ 32) פאַנאַטאָוויטש האָט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל ביים שטעטישען זאַמעל־פּונקט.

אויפ'ן בעלכאָטאָווער שאָסיי הינטער פּיעטריקאָ האָט אַן אויטאָ איבערגעפאָהרען 2 פרויען: די 50־יעהריגע אַננאַ סולץ און די 48־יעהריגע חנה מאַרקאָוויטש. ביידע פרויען זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען און מ'האָט זיי אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל קיין פּיעטריקאָ.

3

מ'גרייט זיך צום פּויזנער יאַריד

(2) פיל לאָדזער טעקסטיל־אינדוסטריעלער גרייטען זיך איצט שוין צו דער יובילעי־אויסשטעלונג וואָס וועט הייַיאָהר פאָרקומען אין פּויזען בעת'ן פּויזנער יאַריד.

די פירמעס, וואָס וועלען אויסשטעלען זייערע אויסאַרבייטונגען וועלען הייַיאָהר זיין בעטייליגט אין די ריווחים פון יאַריד.

פון „פּועלי אגודת ישראל"

שבת־צו־נאַכטס קומט פאָר אַ גרויסע פאָלקס־פערזאַמלונג א.ד.ט. „די בעציהונג פון די קהלה'שע תקיפים צו דער יודישער אָרימקייט". די פערזאַמלונג ווערט איינגעאָרדענט דורך „פּועלי אגודת ישראל".

אונווידערופליך דער לעצטער קאָנצערט פון חיה'לע גראַבער

די קינסטלערין, געוועזענע שוישפּילערין פון „הבימה" חיה'לע גראַבער, האָט זיך געלאָזט בעוועגען ארויסצוטרעטען נאָך מיט איין לעצטען בעזעגונגס־קאָנצערט אין לאָדז. אויף דעם דאָזיגען קאָנצערט וועט די קינסטלערין אַרויסטרעטען מיט די בעסטע נומערן פון ביידע פּראָגראַמען און אַ רייה נייע נומערן, פאָלקס לידער, קינדער־לידער, נאַסען לידער און חסיד'ישע נגונים. אַ חוץ דעם וועט די שוישפּילערין אויספיהרען די צוויי איינאַקטערס פון י. ל. פּרץ „מוסר" און „נאָך קבורה". דאָס איז אונווידערופליך דער לעצטער קאָנצערט פון חיה'לע גראַבער אין לאָדז און וועט בשום אופן נישט איבערגע'חזר'ט ווערען.

דער 7־יעהריגער חזן נחומ'ל עפּשטיין אין לאָדז

דאָס 7־יעהריגע חזנדל נחומ'ל עפּשטיין נעמט איצט אין פעסטונג נאָך דער אַנדערער: ריגאַ, רעוואַל, ווילנע, גראָדנע און איצט וואַרשע, און שוין דעם 19־טען פעברואַר קומט ער קיין לאָדז, וואו ער וועט אויפטרעטען אין דער לאָדזער פילהאַרמאָניע.

5 טויזענד מענשען אין ווילנע, 3 טויזענד אין גראָדנע האָבן זיך איינגעהערט צו זיין זינגען חזנישע קאָמפּאָזיציעס און פאָלקסלידער. אין סעאַטער סיי אין דער שול ווי נחמ'ל עפּשטיין טרעט אויף פאַר טויזענדער צוהערער, ציטערן אַלע און האַלטען איין דעם אָטעם.

דאָנערשטאָג דעם 19־טען וועט לאָדז האָבן די מעגליכקייט צו בעוואונדערן דאָס וואונדער־קינד וועלכעס איז אַלט קוים 7 יאָהר. די בילעטען צו זיין קאָנצערט בעקומט מען שוין אין דער קאַסע פון דער פילהאַרמאָניע.

קאָנצערט פון רוסישע מוזיק אין פילהאַרמאָניע

היינט דאָנערשטאָג אין אָוונט קומט פאָר איין אייגציגער קאָנצערט פון רוסישען כאָר. עס קומען צו פאָהרען צום ערשטען מאָל קיין לאָדז הכבר 24 פערזאָן אונטער דער לייטונג פון בעריהמטען רוסישען דיריגענט ה' יערזשי סטמיענאָוו.

ס'וועלען אויסגעפיהרט ווערען די שענסטע לידער פון די דאָנער קאָזאַקען, רוסישע פאָלקס־לידער. סיבירער לידער, ווי אויך עמיגראַציע־לידער.

שטראַף פאַר גנבענע ראַדיאָ

(—) די אויפזיכטס מאַכט האָט בעשלאָסען פאַר בענוצען ראַדיאָ אָהן אָנמעלדונגען צו בעשטראָפען אויף אַדמיניסטראַטיווען אופן, ווייל די געריכט־פּראָצעדור דויערט צו לאַנג. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וועלען קאָנטראָלערן פון ראַדיאָ אַלע פּראָטאָקאָלען פון איצט אָן איבערשיקען נישט אין געריכט, נאָר צו דער שטעטישער סטאַראָסטווע פאַר גנבענע ראַדיאָ איז פאָראויסגעזעהן אַ שטראָף ביז 6 חדשים טורמע אָדער 5 טויזענט זלאָטעס שטראָף.

די בעשטראָפטע קענען אַפּעלירען אין קרייז־געריכט.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, ד. 12 פעברואַר

11,58 צייט־סיגנאַל, 12,10 שול־קאָנצערט פון וואַרשאָווער פילהאַרמאָניע, 15,35 קאָמוניקאַטען פ. א. פ. פ. 15,50 די ווייכסעל אין דער וויר־טשאַפטליכע געשיכטע פון פּוילען (פאָרלעזונג) 16,15 גראַמאַפאָן - פּליטען, 17,15 פאָרלעזונג, 17,45 קאַמער־קאָנצערט פון וואַרשע, 18,45 פערשידענעס, 19,10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען 19,20 פאָרלעזונג פון אַנטי־טובערקולאָזען קאָמיטעט: מילך און סיכאָטעס, 19,40 ראַדיאָ־זשורנאַל, 19,55 גראַמאָפאָן־פּליטען, 20,00 פעליעטאָן פון קראָקאָ, 20,15 ראַדיאָ טעכנישער זמונג, 20,30 קאָנצערט פון פּאָפּולערער מוזיק, 21,10 ליטעראַרישע פּירטעל שעה, 21,35 קאָנצערט פון וואַרשע, 22,00 פעליעטאָן, 22,15 סאָליסטען קאָנצערט פון לעמבערג, 22,35 קאָמוניקאַטען, טאַנץ מוזיק.

wyroby fabryki perfum
Dralle
używa cały świat

וועה־געשריי פון יודישע שאָכערס און גאַסען־הענדלער

(בריף אין רעדאַקציע)

מיר אַלע זענען געווען שאָכערס און גאַסען־הענדלער. מיר האָבן זיך ערנעהרט פון אונזער אַרבייט, חס ושלום נישט געקומען קיינמאָל נאָך קיין נדבות, נאָר אַדורכגעקומען אונזער טעגליך לעבען ווי אַ שאָכער אָדער אַ גאַסען־הענדלער. מיר האָבן שוין אַלעס אויפגעגעסען, און וואָס מיר האָבן נאָך געהאַט פון ווערט־זאַכען פערזעצט אין די לאָמבאַרדס. איינס איז אונז איבערגעבליבען: נויט, דחקות, אָרימקייט און קעלט אין שטוב מיט קראַנקע פרויען און קינדער. מיר האָבן נישט די מעגליכקייט דעם טאָג איבערצולעבען ביי דעם זול, וואָס עס הערשט איצט אין פּוילען. מיר האָבן אויך נישט קיין ביסעל וואַרים וואַסער צו טרינקען, ווייל מיר האָבן נישט קיין קויהלען צו ברענען.

די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַלט אויף די פני־העיר.

דעריבער קומען מיר אייך נאָך אַמאָל בעטען העלפען אונז צוריק אויפשטעלען, ווייל מיר זענען געפאַלען און דערמיט וועט איהר ראַטען הונדערטער נפשות פון אונטערגאַנג. מיר האָפען, דאָס אונזער געשריי וועט נישט בלייבען קיין קול - קורא במדבר. גאַסען־הענדלער און שאָכער־סעקציע שרעדניאַ 15.

זונטאָג זינגען זעליגפעלד און קיפּניס אין פילהאַרמאָניע

קומענדיגען זונטאָג טרעטען אויף אין פילהאַרמאָניע־זאַל די בעריהמטע יודישע פאָלקס־זינגער זמרה זעליגפעלד און מ. קיפּניס, וועלכע וועלען אויספיהרען די שענסטע פּערל פון יודישען געזאַנג־רעפּערטואַר.

גראָסבאַרט'ס וואָרט־קאָנצערט

קומט פאָר דעם קומענדיגען מאָנטאָג

דער וואָרט־קאָנצערט פון בעקאַנטען קינסטלער־רעציטאַטאָר הערץ גראָסבאַרד, וועלכער קומט פאָר דעם קומענדיגען מאָנטאָג האָט ווי ס'איז געווען צו ערוואַרטען אַרויסגערופען אַן'אויסערגעוועהנליכען אינטערעס. הערץ גראָסבאַרט איז ביי אונז אין שטאָט אַ זעלטענער גאַסט, יעדער אויפטריט זיינער ווערט דעריבער אויפגענומען מיט בעזונדערער בעגייסטערונג.

אין דעם מאָנטאָגדיגען וואָרט־קאָנצערט וועט אונז דער אַרטיסט געבען אַ גאַנצע רייה נייע זאַכען, וועלכע לאָדז האָט נאָך נישט געזעהען. ס'איז צו דערוואַרטען, אַז דער אָוונט וועט טאַקע אַדורך מיט'ן געהעריגען ערפאָלג.

פּאַביאַניץ.

געגרינדעט אַ יודישע פרויען־פעראיין אין פּאַביאַניץ

מאָנטאָג ד. 2. פעברואַר איז פאָרגעקומען אין העגענבאַרטס זאַל די פייערליכע גרינדונגס־פערזאַמלונג פון יודישען פרויען־פעראיין צו ענטוויקלען די טראַדיציאָנעלע יודישע קולטור א.ג. „יבנה". (אַנגעשלאָסען אין „יבנה"־צענטראַלע אין וואַרשע) אין דער פערזאַמלונג האָבן זיך בעטייליגט דריי הונדערט פרויען.

פרוי רייכבאַרד עפענט די פערזאַמלונג און עס בעגריסען אין נאָמען פון קהלה פאָרזיצער ה' יוסף צימבערקנאָפּ, פון „מזרחי" און „צעירי מזרחי" — ה' פלם פון צעירי מזרחי, לאָדז — ה' מאַרעק, פון האַנדווערקער־פערבאַנד — ה' טייך.

מיט רעדעס וועגען די אויפגאַבען פון דער יודישער פרוי פאַר ערציהונגס־וועזען טרעטען אַרויס פרוי רעזניק פון לאָדז, ה' מ. מאַרעק (לאָדז), ד"ר ה. ווינשטאָק לייטער פון דער „יבנה"־צענטראַלע (וואַרשע).

דער אָוונט איז אַדורך זעהר אימפּאָזאַנט און האָט איבערגעלאָזט אַ גרויסען איינדרוק. „יבנה" האָט שוין געשאַפען אַ העברעאיש־פּוילישע פּראָגימנאַזיע שולע און קורסען פאַר יודישע למודים פאַר שילערינס פון פאָלקס־שולען און גימנאַזיומס, איצט טראַכט צו „יבנה" צו גרינדען אַ העברעאישע יודישע ביבליאָטעק.

ב. אַלבנר.

שניי און זון אין זאקאפאנע

שניי און זון — דאָס זענען אין זאַקאָפּאַנע צוויי פון די גאַנגבאַרסטע אַרטיקלען, וועלכע קאָטירען זיך דאָרט זעהר הויך און ס'איז אויף זיי אַ כסדר־דיגער גאָכפרעג. עפּעט מען נאָר אויף די אויגען אויפ'ן פריהמאָרגען, דערלאַנגט מען זיי תיכף אַ שטעל אָן אין דער ריכטונג פון פענסטער: ווי האַלט עס מיט'ן שניי און וואָס הערט זיך עפּעס מיט דער זון?!

וואָרום אָן שניי אָדער אָן זון פערלירט זאַקאָפּאַנע דעם לייבען־חלק פון איהר רייץ און ס'איז טאקע אַ קנאפער פערגעניגען צו זיין אין זאַקאָפּאַנע, בעת אונטער די פיס טאָפּטשעט זיך אַ גליטשיג־ווילגאָטנער ברוק, איבער'ן קאָפּ הענגט אַ ברוגז־אָנגעכמורעטער הימעל און פאַר די אויגען שפרייט זיך אויס אַ געדיכטער נעפּעל, וואָס הילט איינגאַנצען איין די שפּיצען פון די שלאַנקע טאטרען, אַז עס ווערט לחלוטין פערווישט דער גרענעץ צווישען הימעל און באַרג.

איז טאקע נישט קיין חידוש, וואָס די קור־געסט האָבען איינאונאיינציגע תפלה וועלכע זיי טוען דאַוו־נען איטליכעס פריהמאָרגען מיט גרויס כוונה: גאָט, דו באַרמהערציגער, נעהם אַרויס די זון פון איהר פוטערפאַס און צועפּען ברייט די טויערען פון דיין שניי־קעניגרייך!!!

נאָר אַז דער הימעל וויל נישט פערנעהמען די תפילות — מוז מען זיך בענוגענען מיט דעם וואָס עס איז דאָ.

איז וואָס שייך זון, האָט מען עס געהאַט זעהר ווייניג, פאַר דער גאַנצער צייט, וואָס איך בין דאָרט געווען, זענען סך־הכל געווען אפשר פיר־פינף באמת זוניגע פאַרמיטאָגס. האָט מען גענוצט מיט כל המעגליכקייטען אויסצונוצען די דאָזיגע ליבע מתנה: מ'האָט זיך געשמירט דעם פנים מיט וואַ־זעלין, כדי גיכער אָפּצוברענען זיך, מ'איז שעהנווייז אָפּגעלעגען אויסגעצויגען אין ליג־שטולען ענטקעגען דער זון און מ'האָט מיט פילע הויפענס געשעפּט פון די גליענדיגע זון־שטראַהלען.

אָבער וואָס איז די פעולה, אַז דער ממונה אויף דער זון איז געווען זעהר קאַרג און דערצו רייצט ער זיך, כסדר מיט זאַקאָפּאַנע: אָט גיט ער אַ פערבלענד די אויגען מיט אַ שעמערירענדיגען שטראַל, אָבער ווי נאָר ד' ובצווייזט אַנשטעלען דייז פנים ענטקעגען דער פאַרענדיגער היץ, ווי שוין האָט ער אָפּגעלאָזט פון די קייטען אַ גאַנצע וואָלקען־סטאַיע און אָקאָרשט נאָך אין אַ לייכטער ספּאָרט־העמד, מוזטו זיך באַלד איינוויקלען אין אַ פוטער, בפרט נאָך ווען עס גיט דערצו אַ בלאָז פון די בערג דער אמתער זאַקאָפּאַנער וויגט.

דערפאַר אָבער האָט מען זיך היי־יאָהר נישט שטאַרק געקענט בעקלאָגען אויף אַ דוחק אין שניי. ביז ניי־יאָהר האָט דער אַרטיקעל, וואָס אַנ'אמת, אויסגעפעהלט, אוי די טויזענטער געסט, וואָס זענען זיך צונויפגעקומען ווי תמיד ערב ניי־יאָהר, צו פער־ברענגען אין זאַקאָפּאַנע די חגאות האָבען גענבעך, געהאַט אַ שטאַרקע עגמת־נפש. דערפאַר אָבער לעצטענס האָט דער שנ ייגעדינט זעהר גוט און די קור־געסט האָבען זיך שטאַרק משמח געווען מיט'ן ווייסען גאַסט, דעם פעטער שניאור.

פון דער יוגענט איז דאָך נישטאָ וואָס צו רעדען, אָבער אויך דער עלטערער דור, מיט די בעזילבערטע קעפּ, ווערט אין אַזאַ ליכטיגען פריה־מאָרגען, יונג און קינדעריש און אַלע איינאיינעם שטיפען געמיטלעך און וואוילעריש אין אַ שנייאיגען טאָג, ווען אַלץ איז אַרומגענומען מיט אַ בלענדענ־דיגער ווייסקייט.

און ס'שניידען זיך דאַמאָלס אין דער קריסטאַל־ריינער ווייסקייט אַריין צעהנדליגער און צעהנדלי־גער צוזונגענע שליטלען, וואָס פיהרען צופריידיג־טע מענשען אין זילבערנע ווייטען.

און ס'קוילערען זיך פון די בערג אַראָפּ מיט צושפרודעלטע שמחה אָן אַ שיעור קליינע שליטלעך, מיט אַלט און יונג.

און ס'שפּאַרען זיך דורך אַ וועג מיט ספּאָרט־מעגישער פערביסענקייט פערהאַרטעוועטע און פון דער זון פערבראַנזעוועטע סקי־פאָהרערס, וואָס טראָ־גען זיך ווי מחבלים אויף די לאַנגע הילצערנע "שטעק־שיך".

און פול איז דעמאָלט די לופט מיט אַ הפקר'־ריש צוקלונגענעם געלעכטער, וואָס קוילערט זיך ווייט און ברייט אין ווייסען בערגיגען אַרום.

ס. גאָלדמאַן.

כלה שמדט זיך א טאָג פאַר דער חופה

דער חתן פערפיהרט נעגען איהר „מאַו" אַ ציוויל־פּראָצעס

אַנ'אויסטערלישע געשיכטע האָט זיך די טעג אָפּגעשפּילט אין דויסנער פּאָוויאַט און האָט געמאַכט אויף אַלע אַרומיגע אַ שטאַרקען רושם.

אין דאָרף וואָלקאָוואַ וואוינט די יודישע מש־פחה יאַמבער.

יאַמבערס עלטערע טאָכטער ריוול האָט די טעג געדאַרפט חתונה האָבען מיט אַ יודישען בחור פון אַ שכנותדיגען שטעטעל און האָט זיך געפונען צו גאַסט ביי איהרע קינפטיגע שוויגער־עלטערן.

צוויי טעג פאַר דער חתונה האָט זי בעקומען אַ ידיעה, אַז איהר פאָטער איז קראַנק געוואָרען.

ריוועל האָט דאַן געדונגען אַ פויערשע פוהר און איז אַרויסגעפאָהרען צו זיך אין שטעטעל.

ווען די פוהר האָט זיך שוין געפונען טיף אין וואַלד האָט דער פורמאַן — אַ יונגער שגץ סטאַנ־קעוויטש געצוואונגען ריוולען זי זאָל זיך איהם אָפּ־געבען.

אַ פעריאושטע איז זי געקומען צו פאָהרען צו זיך אין שטעטעל, ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, איז די ידיעה, וועגען איהר פאָטערס קראַנקהייט גע־ווען איבערטריבען, ער האָט זיך געשפירט אַביסעל נישט גוט פונדעסטוועגען האָט ער זיך געגרייט צו פאָהרען אויף זיין טאָכטערס חתונה.

ריוול איז אָבער געווען שטאַרק פעריאושט דער אינצידענט אין וואַלד האָט זי שטאַרק געדריקט און זי האָט בעשלאָסען איבערצורייסען מיט איהר חתן.

אויף מאָרגען פריה דאָס הייסט, אַ טאָג פאַר דער חתונה איז ריוול אַנטלאָפען פון איהרע על־טערענס שטוב און איז אַוועק צום פוהרמאַן, וועל־כער האָט זי פערגוואַלטיגט, און דער לעצטער האָט איהר געמאָלדען, אַז ער איז גרייט מיט איהר חתונה צו האָבען בתנאי אָבער זי זאָל זיך שמדען.

ריוול האָט געהאַלטען אַז דאָס איז פאַר איהר דער איינציגער אויסוועג, פאָהרען צום חתן האָט זי נישט געקאָנט און איז געבליבען ביים פוהרמאַן.

וועגען די סיבות פון איהר מאָדנעם בעשלוס האָט זי אָנגעשריבען אַ בריוועל צו איהרע עלטערן.

ווען דער חתן האָט זיך דערוואוסט וועגען דער גאַנצער געשיכטע איז ער אַוועקגעגאַנגען אין פּאָ־ליציי־פּאָסטערונעק און אָנגעקלאָגט סטאַנקעוויטשען אין בעגעהן אַ געוואַלד־טאַט לגבי זיין געוועזענער כלה.

אין שייכות מיט זיין מעלדונג איז וועגען דער גאַנצער געשיכטע פערפיהרט געוואָרען אַ שטרענגע אויספאָרשונג. אַזוי אַרום וועט נאָך וואַהרשיינליך די אויסטערלישע געשיכטע געפינען איהר עפּילאָג אין געריכט.

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאַנאַ 36, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער־שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען. עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען
נעמט אָן פון 9 — 2 נאַרמ. און פון 5 — 9 אָוונט
פאַר דאַמען בעזונדערען וואַרטע־צימער.

דאַנציגער יוד. מיידעל אנטלויפט מיט א מאטראס קיין ווילנע

מיט עטליכע טעג צוריק האָט דער ווילנער אויספאָרשונגס־אַמט דערהאַלטען אַ בריף פון דאַנציג פון דער דאָרטיגער יודישער פרוי אסתר שליאַפּ, וועלכע האָט דערצעהלט, אין בריף פאָלגענדע סענ־סאַציאָנעלע געשיכטע.

איהר טאָכטער מאַניע שליאַפּ, 19 יאָהר אַלט האָט זיך מיט עטליכע וואָכען צוריק בעקענט מיט'ן ווילנער מאַטראָס טאַלקאַטשאָוו.

מאַניע שליאַפּ איז איינגעלאַדען געוואָרען דורך איהרער אַ בעקאַנטער אויף אַ מאַטראָסען־באַל און דאָרט האָט זי זיך מיט איהם בעקאַנט.

דער מאַטראָס האָט אויף דער יודישער פריי־לין געמאַכט אַ גוטען איינדרוק. זיין בענעהמונג און די אוניפאָרם האָבען זי פערבלענדעט די אויגען און זי האָט גלייך דערשפירט, אַז זי איז פערליבט אין מאַטראָס.

פון דעמאָלט אָן האָט זי אָנגעהויבען צו געהן טאָג־טעגליך אין פּאָרט, וואו ס'פלעגט שוין אויף איהר וואַרטען טאַלקאַטשאָוו.

וועגען דער ליבע פון מאַניע שליאַפּ צו אַ פּראַוואָסלאַוונעם מאַטראָס האָט זיך אויך דערוואוסט די מוטער אסתר שליאַפּ, וועלכע האָט קאַטעגאָריש פערבאָטען איהר טאָכטער צו טרעפען זיך מיט'ן מאַטראָס.

דער פערבאָט האָט אָבער נישט געהאַט קיין ווירקונג און מאַניע פלעגט זיך אַרויסכאַפּען בשתיקה פון שטוב און אַוועקלויפען גלייך אין פּאָרט אַריין צו איהר געליבטען.

פרוי שליאַפּ האָט דאַן בעשלאָסען אַוועקצושי־קען איהר טאָכטער צו איהר פעטער קיין בערלין. ווען מאַניע האָט זיך דערוואוסט, דערפון, האָט זי געמאָלדען קאַטעגאָריש, אַז זי וועט נישט פער־לאָזען דאַנציג.

אין אַ טאָג אַרום איז מאַניע פּלוצלונג פער־שוואונדען געוואָרען צוזאַמען מיט איהר זענען אויך בעלם געוואָרען פון שאַפע איהרע אַלע גאַרדעראָבע־זאַכען. אַ בעאומרוהיגטע האָט פרוי שליאַפּ אָנגע־הויבען אַרומזוכען איהר אַנטלאָפענע טאָכטער.

די זוכענישען האָבען געבראַכט בעוויזען, אַז איהר טאָכטער איז אַנטלאָפען קיין ווילנע צוזאַמען מיט'ן מאַטראָס טאַלקאָטשאָוו.

נישט זעהענדיג פאַר זיך קיין אַנדער אויסוועג, האָט די פרוי בעשלאָסען צו ווענדען זיך שריפטליך צו דער ווילנער געהיים־פּאָליציי מיט אַ בקשה אָפּצוגעפינען איהר טאָכטער.

אויפ'ן סמך פון אסתר שליאַפּס בריף איז פער־פיהרט געוואָרען אַנ'אויספאָרשונג בעת וועלכער עס איז געלונגען אָפּצוגעפינען די אַנטלאָפענע דאַנצי־גער יודישע מיידעל.

ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, האָט מאַניע שליאַפּ איבערגעלעבט אַ טראַגעדיע. זי איז געפאָה־רען קיין ווילנע מיט'ן צוועק חתונה צו האָבען מיט טאַלקאַטשאָוו'ן, וועלכער האָט זי צוגעזאָגט מגייר זיין זיך און חתונה האָבען מיט איהר.

דאָ אין ווילנע האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען אַז טאַלקאַטשאָוו האָט שוין אַ ווייב, זי האָט איהם דאַן אַוועקגעוואָרפען און שעהמענדיג זיך, פאָהרען צוריק אַהיים איז זי פערבליבען אין ווילנע בעקומענ־דיג אַ פּאָסטען אין אַ היגער יודישער משפחה.

מאַניע שליאַפּ איז אונטער אַ פּאָליצייאישער שמירה אָפּגעשיקט געוואָרען צו איהר מוטער קיין דאַנציג.

זאַל „פילהאַרמאָניע". נאַרוטאָוויטשאַ 20
מיטוואָך, דעם 18 ד. ח. דער 6־טער און אוניווידעררופליך
דער לעצטער קאָנצערט פון
חיה'לע גראָבער
אין ליד און דראַמע
אין די בעסטע נומערן פון ביידע פּראָגראַמען, צוזאַמען מיט
„מוסר" און „נאָך קבורה" פון י. ל. פּרץ
בילעטען צום פּרייז פון 1 ביז 4 זל. אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

וואָרשט און וויצען

(שטיפעריי)

פון ב. קאַוונער

קומט אַריין צו מיר אַ שעהנער יונגערמאַן מיט ברוינע האָר און טונקעל־ברוינע אויגען.

איך געב איהם אַקעגען, פרעג איהם, וואָס ער וויל און הייס איהם זעצען.

זעצט ער זיך און ער הויבט אָן אַ האַלב־פערשעהמטער און האַלב אַזוי־זיך:

„איך בין, ווי איהר זעהט, אַ שעהנער יונ־גערמאַן, אַלט 26 יאָהר, אַ טאַטענ'ס אַ קינד, האָב אַמאָל געלערנט אין דער ישיבה, קען אַביסעל העברעאיש, אַביסעל פּויליש, אַ קאָפּ דייטש און יודיש.

„יודיש קען איך בעסטער; יודיש איז מיין מאַמע־לשון.

„איך און מיין טאַטע האַלטען ביידע אַ וואָרשט־געשעפט. דאָס געשעפט געהט זעהר גוט.

„איך בין דער גאַנצער באַלעבאָס אין גע־שעפט, מחמת דער טאַטע מיינער איז נישט קיין געזונטער. מיין מאַמע האָב איך פערלוירען ווען איך בין אַלט געווען 13 יאָהר. פּונקט צו דער בר־מצוה איז זי אַוועק אויף דער „אמת'ע וועלט".

„איצטער קום איך צו צום עיקר:

„איך האָב אַ מיידעל, אַ כלה. איך ליב זי ווי מיין לעבען; ווען זי זאָל, חלילה, חרטה האָ־בען אויפ'ן שידוך, וואָלט איך אַרונטערגעשפּרונגען פון 4. שטאָק.

„איך מוז איהר זעהען יעדען טאָג; זי איז זעהר אַ שעהנע, אַ געראָטענע, קען זינגען יודישע פאָלקס־לידער און דעקלאַמירען לידער פון יודישע דיכטער.

„אָבער מעהר און אַלץ ליבט זי יודישע ווי־צען; שפּאַסיגע מעשה'לעך.

„איז מיר איינגעפאַלען אַ פּלאַן. אויב דער פּלאַן וועט אַרבייטען, וועל איך זיין דער גליקלי־כסטער מענש אין דער וועלט; און אויספיהרען דעם פּלאַן קען איך נאָר דורך אייך; פריהער איהר און שפּעטער גאָט.

„איך זעה איהר פערשטעהט מיך נישט; איהר קוקט מיך אָן מאָדנע; וועל איך אייך די זאַך ערקלערען פּשוט און פּראָסט. איהר וועט זיכער לאַכען פון מיר, טראַכטען, אַז איך בין אַ נאַר, אַ קראַנק, אַ נודניק, אָבער איך קען זיך נישט העלפען; ווען מען וויל דערגרייכען עפּעס, מוז מען אַלץ אָנווענדען. און דאָ האַנדעלט זיך וועגען מיין צוקונפט, מיין ליבע, מיין גליק.

„און אָט איז דער פּלאַן: איהר שרייבט וויצען און איך — איך האָב אַ וואָרשט־געשעפט. וויל איך מיט אייך אָפּמאַכען אַ שטיקעל געשעפט, וואָס מיר ביידע קענען דערביי האָבען נוצען. אָבער איך בעט אייך, לאַכט נישט פון מיר: מאַכט נישט קיין חוזק. דער פאָרשלאַג וועט אייך פאָרקו־מען אַביסעל פריקרע, אָבער, אַז איהר וועט זיך גוט אַריינטראַכטען אין דעם, וועט איהר זעהן, אַז ס'איז נישט אַזוי נאַריש.

„און אָט איז מיין פּלאַן:

„איך וויל. אַז איהר זאָלט יעדען טאָג אָפּ־דרוקען אַ וויץ אונטער מיין נאָמען. דעם וויץ זאָלט איהר אָנשרייבען, נאָר אונטער'ן וויץ זאָל זיין אונטערגעשריבען מיין נאָמען. פערשטעהט זיך, אַז קיינער אין דער וועלט טאָר נישט וויסען, אַז דער וויץ איז אייערער; עס דאַרף בלייבען אַ סוד.

וועל איך פאַר מיין כלה יעדען טאָג איבער־לעזען דעם וויץ, און איך וועל אין איהרע אויגען ווערען מיט טויזענט קעפּ העכער; עס וועט הייסען, אַז איך בין אַ הומאָריסט און מען דרוקט מיך יעדען טאָג. דאָס וועט אויפהויבען מיין ווערט ביי איהר אויף הונדערט פּראָצענט; וועט זי מיך מעהר לי־בען; וועט מיין גליק ווערען גרעסער.

„און טאָמער זאָגט איהר מיר, חלילה, אָפּ, ווייס איך נישט, וואָס איך וועל טון. ביי מיר וועט זיין רעכט געהמען זיך דאָס לעבען. יאָ... אָבער איך בין זיכער, מעהר ווי זיכער, אַז איהר וועט נישט וועלען זיין דער צושטערער פון מיין גליק. וואָס־פאַר אַ בעסורעף האָט עס ביי אייך אַ וויץ אַ טאָג?"

דער יונגערמאַן האָט אַריינגעלעגט אין מויל אַ צוקערקע און ווייטער גערעדט:

„איך וועל, חלילה, נישט פערלאַנגען אומזיסט: איך וועל אייך שעהן בעלוינען.

„וואָס זאָגט איהר עפּעס צו מיין פּלאַן? טראַכט זיך אַריין, וועט איהר זעהן, אַז עס לוינט זיך פאַר ביידען: איך וועל געווינען די ליבע פון מיין מיידעל, און איהר וועט האָבען יעדע וואָך אַ שפּאָר ביסעל געלד. און אַזוי ווי איהר האָט, קיין עין־הרע, עטליכע קינדער און אַ פרוי, און איהר אַליין זענט דאָך אויך אַ מענש, וועט איהר האָבען וואָס צו עסען".

אויסהערענדיג דעם פּלאַן פון דעם יונגענמאַן האָב איך קיין סך נישט געטראַכט און צוגעשטימט.

— יונגערמאַן — האָב איך געזאָגט — איך נעהם אָן אייער פּלאַן; איך האָף, אַז איהר וועט האַלטען וואָרט, און איך, פון מיין זייט, וועל אויך האַלטען וואָרט. קיין דרשות קען איך נישט האַל־טען אָבער אַ וואָרט האַלטען קען איך; אַנ'אָפּמאַך איז אַנ'אָפּמאַך! ווען, ווילט איהר, זאָל איך דאָס אָנהויבען?

— ביי מיר איז רעכט, שוין פון מאָרגען אָן.

— וואָס פאַר אַ נאָמען זאָל איך אונטער־שרייבען? ווי רופט מען אייך?

— מיין נאָמען איז זלמן.

— אַ שעהנער נאָמען פאַר אַ הומאָריסט, פאַר אַ וויצעל־זאָגער — זאָג איך.

און אַזוי איז געבליבען. דער יונגערמאַן האָט זיך מיט מיר געזעגענט, מיר בעדאַנקט און איז אַוועק אַ גליקליכער.

אויף מאָרגען איז שוין געווען דער ערשטער וויץ אונטערגעשריבען זלמן און אַזוי כסדר, טאָג נאָך טאָג.

ענדע וואָך האָב איך בעקומען צוגעשיקט מיט אַ בחור'ל אַ פּעקעל „דעליקאַטעסען".

אין פּעקעל איז געווען דריי פונט „וואַרצ־לאַווקער", אַ גאַנצע צונג פּיקעלטע, אַ געפעפערט מעגעלע ביי אַ צוויי פונט סאַלאַמי און אַ שטיק לעבער־וואָרשט.

אָט אַזוי האָט עס אָנגעהאַלטען איבער אַ יאָהר צייט, ביז זלמן האָט חתונה געהאַט.

זיין חתונה איז ביי מיר געווען אַ יום כפור, אַ טרויער־טאָג.

איך האָב איהם געלאָזט וויסען, אַז איך בין צופרידען צו שרייבען פאַר דיזעלבע וואָרשט דריי וויצען אַ טאָג, אַבי עס זאָל ווייטער אָנגעהן. אָבער ער האָט נישט געוואָלט. אָט וואָס ער האָט מיר געענטפערט:

„איצט, אַז איך האָב שוין חתונה געהאַט, גלוסט זיך מיר נישט צו לאַכען, און מיין ווייבעל — אויך דאָס אייגענע. עס קריכען מעהר קיין ווי־צען נישט אין קאָפּ"...

—=:O:=—

טויטער מחמד אלי נישט געבראכט קיין שלום צווישן אראבער

דער חלום פון „מופטי" אַז דער טויטער קערפער פון מאַכמעד אַלי וועט ווערן פאַר איהם און זיינע אַנהענגער אַ מין נייער „כותל מערבי", להבדיל, איז אַוועק מיט'ן רויך. די אַלע בעמיהונגען פון מופטי צו קאָנצענטרירען אַרום דער קבורה אַלע מוסולמענער (די ענגלענדער האָבען דורכדעם געוואָלט אָפּשוואַכען די השפעה פון איבן סאיד, וועלכער בעזיצט מעקאַ) האָבען זיך נישט איינגעגעבען נישט נאָר פון די ווייטע מוסולמענישע לענדער, נאָר אַפילו פון די שכנותדיגע לענדער זענען קיין גלויביגע נישט געקומען צו דער לויה. אַפילו אין ארץ־ישראל גופא האָט די לויה נישט אַרויסגערופען קיין איבעריגע בעגייסטערונג. די געגנער פון מופטי האָבען זיך אין דער לויה נישט בעטייליגט. אַפילו דער בירגערמייסטער פון ירושלים נאשאַשיבי איז נישט געקומען צו דער לויה. דערביי דאַרף דערמאָנט ווערען, אַז די צייט איז גראָד געווען אַ פּאַסיגע צו וועקען רעליגיעזע און נאַציאָנאַלע אינסטינקטען צווישען אַראַבישען המון. עס איז איצט דער הייליגער „ראַמאַדאַן"־חודש ביי די אַראַבער ווען מוסולמענער האַלטען אין פאַסטען, דערווייטערען זיך פון עולם־הזה־פערגעניגען (אין משך פון דעם חודש רויכערט אַפילו דער מוסולמענער נישט), און זוכט נאָר גייסטיגע, רעליגיעזע פערגעניגענס, געדוכט האָט זיך, אַז א״י וועט באמת אויפגעטרייסעלט ווערען אין דעם טאָג (די לויה איז פאָרגעקומען פרייטאָג, דער שבת־טאָג ביי די מוסולמענער).

מיט אַ בעזונדערער רוהיגקייט האָט דער יודישער ישוב אָפּגעוואַרט דעם טאָג. דער יודישער ישוב ווייס גאַנץ גוט זיין לאַגע. פאַר די לעצטע צעהן יאָהר האָט ער שוין דורכגעלעבט אַזויגע אויפגעבלאָזענע און אויפגערייצטע רעליגיעזע מאָמענטען, און הגם די רעגירונג פלעגט דערקלערען אַז זי בעהערשט די לאַגע און איז פעראַנטוואָרטליך פאַר דער רוהיגקייט, געדענקט אָבער דער יודישער ישוב גאַנץ גוט מיט וואָס אַזויגע רעליגיעזע פּאַראַדען האָבען זיך פערענדיגט. דאָך האָט זיך געפיהלט אין יודישען ישוב אַזאַ זיכערקייט און פעסטקייט, מען האָט כמעט פערגעסען אַז אין דעם טאָג קומט פאַר אַ צוזאַמענקום פון פאַנאַטישע און אויפגערייצטע אַראַבער. און דאָס האָט זיך אַפילו געפיהלט אין ירושלים. די יודישע און פיל קריסטליכע געשעפטען אין זעדער אַלטשטאָט, דורך וואַנען די לויה איז דורכגעגאַנגען, זענען געווען אָפען, נישט נאָר די יודישע נאָר אַפילו אראבישע אַרבייטער האָבען פאָרטגעזעצט זייער אַרבייט, גלייך ווי עס וואָלט פאָרגעקומען אַ געוועהנליכע לויה. רוהיג, זיכער און איינגעגלויבט אין זיינע אייגענע כוחות איז געווען דער יודישער ישוב,... די רעגירונג האָט צו דעם טאָג מאָביליזירט איהרע כוחות אין ירושלים, אָבער די לויה איז דורך רוהיג און שטיל. מצד דער ציוניסטישער הנהלה איז צוגעשיקט געוואָרען דער פאַמיליע פון פערשטאָרבענעם מאַכמעד אַלי א מיטגעפיהל־דעפּעשע, די קאָמוניסטען האָבען אין טאָג פון דער לויה פערשפרייט פראָקלאַמאַציעס און גערופען די אַראַבער געגען ענגלאַנד און געגען ציוניזם. דערביי דאַרף דערמאָהנט ווערען, אַז די צייטונג „דבר" האָט לעצטענס פערעפענטליכט אַ בריף פון „קאָמינטערן" אין וועלכען עס ווערט צ.אַ. געגעבען אָנווייזונגען די יודישע קאָמוניסטען אין פאַלעסטינא איבערצוגעבען די העכערע פּאָסטענס אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, די אַראַבער, היות די יודישע קאָמוניסטען געהערען לויט'ן אָפּשטאַם צו אַ מינדערהייט, וועלכע איז אונטערדריקט, דאָס איז געוויס דער נייעסטער אַנטיסעמיטיזם און נייעסטער „מה־יפית" פון די יודישע קאָמוניסטען.

מאַכמעד אַלי איז געבראַכט געוואָרען צו זיין קבורה אויפ'ן הר הבית... גלייך ווי דער מופטי וואָלט זיך אויסניכטערען פון זיין זיסען אָפּיום. וואָס זאָגט מען איצט צום פאָלק? מען קען נישט רייצען די אַראַבער אַז יודען האָבען פערשוועכט דעם איסלאַם און דער ברודער פון פערשטאָרבענעם שנבאַט אַלי האָט דערהאַלטען פיל בריף פון אַראַבישע סוחרים און אַרבייטער, אין וועלכע זיי ערקלערען, אַז די שלעכטע עקאָנאָמישע און פּאָליטישע לאַגע אין לאַנד איז נאָר צוליב די סכסוכים צווישען די יודען און אַראַבער. שוכאַט אלי ווערט גערופען צו זיין דער „מלאך השלום" צווישען די יודען און אַראַבער, ווייל אָהן יודען איז פאַלעסטינא פערמשפט צום אונטערגאַנג, אויך די ענגלענדער וועלכע האָבען געהאַפט צו מאַכען ירושלים פאַר אַ צווייטע מעקאַ, זענען ביטער ענטוישט. עס איז געווען אַ לויה, עס האָט אָפּגעקאָסט פיל געלד (אויף וועמענס חשבון?). און נישט אין ארץ־ישראל און נישט אין אַנדערע מוסולמענישע לענדער האָט ד ילויה נישט אַרויסגערופען קיין בעגייסטערונג, דער יודישער ישוב האָט געלערנט פון דער נייער ענגליש־אַראַבישער אַוואַנטורע, אַז ער דאַרף זיך נישט לאָזען פערפיהרען און אַריינפאַלען אין היסטעריקע ווען שונאים ווילען דאָס, געגנוג נאַטירליכע, איבעריכע און אויסערליכע שטרויכלונגען ליגען אויפ'ן וועג פון בויען די יודישע היים, און יודען דאַרפען זיין קלוג און פערשטענדליך נישט צו לאָזען פערפיהרען זיך פון זייערע שונאים.

בן־החולות.

א דאנק א שיקסעל ווערט א יוד נצול פון א שרעקליכע בלבול

פון לונע שרייבט מען וועגען אַן אויסטערלישען פאַל מיט אַ מאָרד, וואָס האָט די טעג פּאַסירט אין אַ דאָרף ביי וואַסילישאָק, די מעשה שטעלט זיך אַזוי פאָר:

אַ קריסטין פון אַ דאָרף ביי וואַסילישאַק אַנ'אַלמנה האָט אין וואַסילישאָק אויפ'ן מאַרק פערקויפט אַ קוה און אָפּגענומען ביז 300 גילדען. אויפ'ן וועג אַהיים, איז פון וואַלד אַרויס אַ פערמאַסקירטער פערשוין מיט געוועהר אין האַנד און איהר געהייסען אָפּגעבען איהם דאָס געלד; די קריסטין האָט זיך דערשראָקען און אַוועקגעגעבען; דער באַנדיט האָט אַריינגעלעגט דאָס געלד אין אַ טאַשען־פּאָרטפעל און גענומען נישטערען אין שליטען: ער האָט געענדיגט די רעוויזיע, האָט ער געהייסען די קריסטין שנעל פאָהרען אַהיים. ווען די קריסטין איז געקומען אַהיים איז איהר אַנטקעגען געלאָפען איהר 8־יאָהריג טעכטערל און גענומען זוכען אין שליטען, צי די מאַמע האָט איהר עפּעס געבראַכט פון שטאָט. פּלוצלונג טוט די קליינע אַ געשריי: מאַמע, זעה, וואָס איז דאָס? די קריסטין טוט אַ קוק און דערזעהט דעם טאַשען־פּאָרטפעל פון דעם באַנדיט וועלכען ער האָט משמעות פערלוירען זוכענדיג אין שליטען.

די קריסטין האָט מורא געהאַט צו עפענען דעם פּאָרטפעל, און זי האָט גערופען איהר שוואָגער, וועלכער וואוינט אין דעמזעלבען דאָרף, ווי איבעראַשט זענען זיי געוואָרען, ווען זיי האָבען אין פּאָרטפעל געפונען עטליכע הונדערט דאָלאַר, און אויך דאָס געלד, וואָס די קריסטין האָט בעקומען פאַר דער קוה. דער שוואָגער האָט דאָס געלד געהייסען דער שוועגערין בעהאַלטען און קיינעם וועגען דעם נישט אויסזאָגען. אין מיטען דערנאַכט איז ער געקומען און ערמאָרדעט די שוועגערין.

ער האָט אויך געזוכט צו ערמאָרדען דאָס שיקסעל. אָבער די קליינע האָט דערזעהענדיג, וואָס דער געטרייער פעטער האָט געטון מיט איהר מוטער, האָט זיך בעהאַלטען אין קאָטוך, און דער מערדער האָט איהר נישט געקענט געפונען.

ער האָט געמיינט, אַז זי איז אַרויסגעלאָפען פון שטוב און אַ גאַנצע נאַכט האָט ער זיך אַרומגעדרייט אַרום הויז. זוכענדיג איהר.

דערווייל איז געוואָרען טאָג און אַ יודישער „אַגיטשניק" איז געקומען אין דאָרף און געקלאַפּט אין די פענסטערס; „באַבי, יאַיצי, קורי, אַגוטשי"; ווען ער איז געקומען צום הויז וואו די ערמאָרדעטע איז געלעגען און קיינער האָט איהם נישט געענטפערט, איז ער אריין איבעווייניג דערזעהן די דערהרגעטע און געמאַכט אַ געוואַלד.

דער ערשטער אויפ'ן געשריי איז געקומען צולויפען דער מערדער, וועלכער האָט זיך די גאַנצע צייט אַרומגעדרעהט אַרום שטוב, און דערזעהענדיג דעם יודען, האָט ער געמאַכט אַ ליאַרעם, אז דער יוד האָט ערמאָרדעט די שוועגערין.

ס'זענען זיך צונויפגעלאָפען פיל פויערים. מען האָט דעם יודען שטאַרק געשלאָגען און אַ געבונדענעם אָפּגעפיהרט אין פּאָסטערונעק אין וואַסילישאָק.

די פּאָליציי איז געקומען דורכצופיהרען די אויספאָרשונג אויפ'ן אָרט. און זוכענדיג האָט מען אין קאָטוך געפונען די 8־יאָהריגע שיקסעל, וועלכע איז פון שרעק און מידקייט [illegible] געוואָרען.

דאָס קינד, האָט, נאַטירליך אָנגעוויזען אויפ'ן אמת'ען מערדער; לכתחילה האָט ער געפרובט לייקענען. אָבער ווען מען האָט איהם גענומען אויפ'ן פערהער, האָט ער זיך מודה געווען.

אַ געשמידטען אין קייטען האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין תפיסה. און דער יוד, וואָס איז נצול געוואָרען פון אַ שווערען בלבול, האָט שבת געבענטשט גומל.

א פעראיין פון „בלוט־געבערס" אין פאריז

אַ טשעקאַווע נאָטיץ אין „פּאַריזער היינט": נעכטען איז פאָרגעקומען אין פּאַריז די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די „בלוט־געבערס".

„בלוט־געבערס", אַזוי הייסען די, וועלכע גיבען בלוט אין די שפּיטאָלען פאַר די חולאים, וואָס נויטיגען זיך אין פרישע בלוט. דער דאָזיגער „סערום" איז זעהר גוט אָרגאַניזירט אין די פּאַריזער שפּיטאָלען. ס'זענען פערשריבען ספּעציעלע בלוט־געבערס, וועמענס אַדרעסען מ'ווייס גוט, וואו זיי געפינען זיך אין אַלע שעה'ן פון טאָג. טאָמער איז פערהאַן אַ נויטיגער פאַל, אין אַ שפּיטאָל, ווייס מען באַלד וואו אויפצוזוכען אַ בלוט־געבער.

געוועהנליך מיינט מען, אַז די „געבערס" זענען בלאַס און בלוט־אָרים. די זאַך איז אָבער נישט אַזוי, זיי זענען פריש, מונטער און פיהלען זיך זעהר גוט.

די בלוט־געבערין איז נישט אַזוי פשוט. פאַרהאַן בלוטען וואָס אַסימילירען זיך גרינג און אַנדערע, וואָס קענען זיך באַין אופן נישט אויסמישען.

אין יאָהר 1929 זענען געמאַכט געוואָרען אין די פּאַריזער שפּיטאָלען 269 בלוט איבערגוסען.

כדאי צו וויסען, אַז ס'רוב „בלוט־געבערס" זענען פּאָליציאַנטען. אויך פרויען זענען זעהר שטאַרק פערטראָטען אין דער „פּראָפעסיע".

לאדז. יוד. קאַמער־טעאַטער
נייער „אַרט"
אין: ווייסעו זאַל
מאַנטייפעל זאַבאַדניא 43
קינסטלעריש. לייטער: משה בראָדערזאָן.
לייטער: א. בעזמאַן

מאָרגען דאָנערשטאָג 1 פאָרשטעלונג
פּראָגראַם נומער 4 א. נ.:
ס'רעדעל דרייט זיך
אין 2 טיילען, 12 בילדער
טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, דער טונקעלער און [illegible].
מוזיק: ה. רובין, א. גינעלמאַן.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. ברוינער,
טענץ און פּלאַסטיק: ז. קרושובנאַ און מ. שלפערן.
רעזשי — דזשיגאַן, שומאַכער. מוזיק־לייטער — ה. רובין,
ליכט־ און עפעקטען — יערא. בינע־אינספעקטאָר — מ. קש,
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 11 — 2 ביימאָג און פון 5 נ. ה. שבת און יום־טובים א גאַנצען טאָג

אויף זינדיגע וועגען

סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(18

ראָמאַ האָט געפיהלט, אַז זי פערלירט די כוחות, ס'האָט איהר פערפעהלט אָטעם, פאַר די אויגען איז איהר פינסטער געוואָרען, גרויסע רעדער פון פערשידענע קאָלירען זהאָבען איהר געטאַנצט פאַר'ן פנים און זי איז געווען נאָהענט צו חלשות. זי האָט אָבער נאָך אַלץ געקעמפט מיט זיך, אַז זי זאָל נישט פערלירען דעם בעוואוסטזיין און זי האָט געהאַט צוויי ברירות: אָדער אויפהויבען אַ טומעל כדי יאַקוב, וועלכער האָט זיך געפונען אין צווייטען צימער זאָל דערהערען און זאָל אויפקלערען די לאַגע, דערביי האָט זי אָבער ריזיקירט מיט דעם, אַז מערטענס זאָל זי ווייטער קענען שאַנטאַזשירען, די צווייטע עצה איז געווען נאָכקומען מערטענס שוידערליכען פערלאַנג, זי האָט אָבער נאָך געפרובט אַנדערע מיטלען.

— מערטענס, בעט איך, לאָזט מיר אָפּ, מיר איז שלעכט, איך פערליר דאָס בעוואוסטזיין.

מערטענס האָט אָבער שוין בכלל נישט געהערט וואָס מ'רעדט צו איהם זיינע געדאַנקען און פערשטאַנד זענען שוין פולשטענדיג בעהערשט געווען פון דער מוראדיגער ליידענשאַפט, ער האָט זיך געזעהען אין טריט פאַר דעם ציל, וועגען וועלכען ער האָט געחלשט און געטראַכט יאָהרען־לאַנג און דעריבער געוואָלט אויך מאַכען דעם לעצטען שריט.

דערווייל זענען פערגאַנגען סעקונדען פון שרעקליכען גראַנגעל צווישען ליידענשאַפט און אומשולד, צווישען מאַכט און שוואַכקייט, צווישען שאַנטאַזש און נאַאיווקייט. די לאַגע איז געוואָרען אַלץ שרעקליכער, דער רוים צווישען ראָמאַן און מערטענס אַלץ קלענער און קלענער, ראָמאַ האָט געפרובט דאָס לעצטע מיטעל.

מערטענס געהט אוועק, מען הערט אונז אונטער, הינטער דער טיר שטעהט אימיצער, וואָס הערט יעדעס וואָרט און זעהט יעדע בעוועגונג.

מערטענס האָט נישט געגלויבט, ער איז געווען זיכער, אַז ראָמאַ וויל איהם אָפּנאַרען, ער האָט דעריבער קיין שום אַכט נישט געלעגט אויף איהרע רייד, ער האָט ווייטער געריסען איהר מלבושים און איינגערעדט איהר פערשידענע ליבעס־ריידלעך.

ראָמאַ האָט איהם ווייטער געפרובט צו איבערצייגען: מערטענס, איך זאָג אייך מיין עהרענוואָרט, אַז אימיצער געפינט זיך הינטער דער טיר פון שכנותדיגען צימער, איך האָב בפירוש געהערט אימיצענס טריט דאָרטען.

— ס'איז נישט אמת, ראָמאַ, דיר דוכט זיך נאָר אויס, קיינער איז דאָרטען נישטאָ, קיינער נישט, איך ליב דיך אַזוי שטאַרק, ראָמאַ און מערטענס האָט זי ווייטער בעדעקט מיט קושען און ליאַסקעס.

יאַקוב איז ווייטער געשטאַנען הינטער דער טיר, רויט פון אויפרעגונג, מיט געביילטע פויסטען, גרייט אויף יעדער מינוט זיך אַריינצורייסען אין ראָמאַס צימער, איהם האָט נאָר איינגעהאַלטען ראָמאַס אויפפיהרונג, וועלכע האָט נישט גערופען נאָך הילף און דער חשד וועלכען ער האָט געהאַט בנוגע איהר, וואָס האָט זיך איהם אויסגעוויזען פאַר אַנ'אמת. רוהיג האָט ער אָבער בשום אופן נישט געקענט בלייבען, ער האָט גענוי מיט אַלע קלענסטע אייבצעלהייטען געזעהען און געהערט וואָס ס'קומט פאָר ביי ראָמאַן אין צימער. ער האָט זיך געוואָרפען ווי אַ לייב, אין אַנ'ענגער שטייג און איז גרייט געווען אויף דעם גרעסטען פערברעכען.

— וואָס זאָל איך טון, ווי אַזוי זאָל איך האַנדלען. אויב אַלץ וואָס איך טראַכט זאָל זיין אמת, סאָ נאָך וואָס־זשע האָט ראָמאַ מיך פערהאַלטען עטליכע שעה ביי זיך אין צימער און מיך נישט געלאָזט אוועקגעהען. דער וויזיט פון מערטענס איז דאָך פאַר ראָמאַן דאָך נישט געווען קיין אונפערהאָפטער. זי האָט דאָך געקענט מיך אוועקשיקען, כדי איך זאָל פון גאָרנישט וויסען, פונדעסטוועגען האָט זי מיך פערהאַלטען, זי האָט דאָך מורא געהאַט פאַר דעם וויזיט און איך מוז דעריבער ראָמאַן בעשיצען.

אָבער פאַרוואָס רופט זי נישט נאָך הילף, איהר לאַגע איז דאָך אַ האָפנונגסלאָזע.

יאַקוב האָט זיך אָנגעכאַפּט מיט ביידע הענד פאַר'ן קאָפּ און זיך געריסען די האָהר, יעדע סעקונדע איז פאַר איהם געווען אַנ'אייביגקייט.

מאַכענדיג אַזעלכע בעוועגונגען האָט יאַקוב אָנגערירט די טיר, וועלכע האָט געפיהרט צו ראָמאַס צימער, סיי ראָמאַ און סיי מערטענס האָבען דערהערט דעם קלאַפּ. מערטענס איז אויפגעשפּרונגען, מיט איין טריט איז ער געווען ביי די טיר און מיט דער גאַנצער קראַפט אַ ריס געגעבען ביי דער קליאַמקע, די טיר האָט זיך ברייט פונאַנדערגעעפענט, און ס'האָט זיך בעוויזען די גרויסע, שטאַרקע פיגור פון יאַקובן.

— וואָס טוסט דו דאָ, די לומפּ אייגער, האָט מערטענס אַרויסגעבראָמט ווי אַ ווילדע חיה.

— ענטשולדיגט... ה' אינזשיניער

— ווי קומסט דו אַהער, דו קאַנאַליע, דו הונד, האָט מערטענס ווייטער געשריגען און זיך געכאַפּט צו דער טאַש, אַזוי ווי ער וואָלט געזוכט דאָרט עפּעס.

יאַקוב איז געוואָרען שרעקליך אויפגערעגט, זיין רוהיגקייט, זיין געמיטליכקייט איז פּלוצלונג פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ שרעקליכען צאָרן און ער האָט איבערגעשלאָגען מערטענסן.

— ווער ס'איז אַ לומפּ, אַ הונד און אַ קאַנאַליע וועלען מיר נאָך זעהען, און ווי אַזוי איך קום אַהער איז נישט אייער דאגה.

— איך וועל דיך דערשיסען ווי אַ הונד, דו נידערטרעכטיגער, געמיינער יונג.

— ה' אינזשיניער לאָזט בעסער אָפּ אייערע נאַרישקייטען, ווייל דאָס גאַנצע שפּיל קען זיך שלעכט ענדיגען, איך קען אייך נאָר פערזיכערען, אַז איך האָב דערביי קיין שום שלעכטע כוונות נישט געהאַט.

יאַקוב האָט געענדערט זיין טאָן בנוגע מערטענס'ן, ווייל דאָס וואָס ער האָט ערוואַרט איז נישט געקומען, ער האָט ערוואַרט, אַז ראָמאַ זאָל איצט אויפשפּרינגען פון איהר אָרט און זאָל זיך שטעלען אויף אימיצענס צד, זי האָט געדאַרפט אויפקלערען די לאַגע דורך דעם, וואָס זי וועט אימיצען פון זיי געבען גערעכט. ראָמאַ האָט דאָס אָבער נישט געטון. אַזוי ווי דער גאַנצער ענין וואָלט געווען פאַר איהר גלייכגילטיג איז זי געלעגען אויף דער סאָפע אָהן בעוועגונג מיט צוגעמאַכטע אויגען.

יאַקוב האָט געוואָרפען זיינע בליקען, דאָ אויף דעם צעווילדעוועטען אינזשיניער, וועלכער האָט נאָך אַלץ געזוכט אין דער טאַש, דאָ ווידער אויף ראָמאַן, מערטענס'ן איז ראָמאַ איצט איינגאַנצען נישט אָנגעגאַנגען, ער האָט געזוכט אויסצולאָדענען זיין טעמפּעראַמענט דורך אָפּרעכענען זיך מיט דעם משרת, מיט דעם שאָפער, וועלכער האָט איהם איצט אויף אַזאַ אופן געשטערט, ער האָט נישט געקענט פערשטעהן די חוצפּה פון דעם שאָפער, וועלכער איז איהם שטענדיג געווען אַזוי אונטערטעניג און זיך געבויגט פאַר איהם ביי יעדע בעגעגעניש.

פּלוצלונג איז יאַקוב'ן איינגעפאַלען דער געדאַנק צי ראָמאַ האָט נישט פערלוירען דאָס בעוואוסטזיין, צי זי חלשט נישט, ער האָט געוואָלט צולויפען צו איהר, כדי צו זעהען וואָס מיט ראָמאַ'ן קומט פאָר. מערטענס האָט איהם אָנגעכאַפּט ביי דער האַנד און אויסגעשריגען.

זאָלסט זיך נישט וואַגען אַרויסצוציעהן פון דאַנען, ביז דו וועסט מיר נישט ענטפערען אויף מיינע פראַגען, איך פרעג דיך, פערשאָלטענער משרת, וואָס האָסטו דאָ געטון הינטער דער טיר. וועמען האָסט דו געהאַט די חוצפּה נאָכצושפּיאָנירען מיך אָדער דיין בעל־הביתטע פריילין ראָמאַ אָדער אונז ביידע, און די הויפּטזאַך, ווער האָט דיך אַהערגעשיקט, כדי זיך אונטערצוהערען הינטער דער טיר און אַריינקוקען דורך דעם שליסעל־לאָך.

יאַקוב האָט כמעט נישט דערהערט מערטענס לאַנגע פראַגען ער האָט איצט געהאַט צו פערענטפערען איין זאַך: וואָס קומט פאָר איצט מיט ראָמאַ'ן, צי ווייס זי וואָס דאָ טוט זיך אין צימער, אָדער ליגט זי אַ פערחלשטע, ער האָט דעריבער איבערגעשלאָגען מערטענס פראַגען אָהן שום ענטפער און צוגעלאָפען צו דער סאָפע, אויף וועלכער ראָמאַ איז געלעגען.

אין מערטענס האַנד האָט זיך בעוויזען אַ רעוואָלווער אויסגעצויגען אין דער זייט, וואו יאַקוב האָט זיך אין דעם אויגענבליק געפונען.

(המשך קומט)

OGŁOSZENIE.

W związku z zarządzeniem Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi **WSTRZYMUJEMY TYMCZASOWO** komunikację autobusową na szlaku **Łódź–Pabjanice** z dniem dzisiejszym, aż do odwołania.

Adolf H. Lachman i S-ka
komunikacja autobusowa
Ruda–Łódź Pabjanice–Łódź.

W motywach swego rozporządzenia, Urząd Wojewódzki w Łodzi, powołuje się, iż

1)—w ogłoszeniu z dnia 27.X.30 r. o uruchomieniu komunikacji autobusowej na linji Łódź—Pabjanice nie zostało podane, ani szczegółowy rozkład jazdy, ani taryfa za przejazd podróżnych oraz ich bagażu, ani ilość osób, które mogą być dopuszczone w poszczególnych autobusach.

2)—firma nie zawiadomiła z jednej strony o wstrzymaniu ruchu tejże Łódź—Pabjanice, z drugiej strony o nowem uruchomieniu tejże linji w/g pewnego rozkładu jazdy.

3)—firma z dniem 1-go lutego b. r. samowolnie uruchomiła komunikację na linji Łódź—Pabjanice.

A zatem wobec niestosowania się do par. 8 i 9 rozporządzenia z dnia 17.IV.1929 r. (Dz. Ust. Nr. 55 poz. 439) o ruchu na drogach publicznych autobusów służących do utrzymywania publicznej komunikacji, na mocy ustępu (2 par. 17 wyżej przytoczonego rozporządzenia, Urząd Wojewódzki — Dyrekcja Robót Publicznych zabrania firmie utrzymywania publicznej komunikacji na linji Łódź—Pabjanice.

Od orzeczenia powyższego przysługuje firmie prawo odwołania się do Ministerstwa Robót Publicznych, które należy wnieść do tut. Urzędu w ciągu 14-tu dni od daty otrzymania niniejszego orzeczenia.

ZA WOJEWODĘ
Inż. M. Kurkowski
DYREKTOR ROBÓT PUBLICZNYCH.

Motywy wyżej podane przez Urząd Wojewódzki w Łodzi, wydają się nam niezrozumiałe, gdyż w złożonem przez nas podaniu przy rejestracji autobusów naszych w Urzędzie Wojewódzkim, podany był przez nas rozkład jazdy, ceny biletów za przejazdy i ilość miejsc w autobusach.

ADOLF H. LACHMAN i S-ka
komunikacja autobusowa
Ruda—Łódź Pnbjanice—Łódź.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 $4^1/_2$-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און ווענער.קר.	$11^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר שטירנפעלד נערוען און גמסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר זאלצהאנדער כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$12^1/_2$—$1^1/_2$

וויבראציאנס-מאסאזש, שפרעך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. וו., פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראלונג, איינשפריצונגען, מאסאזשן, עלעקטריזאציע, אפעראציעס, אויך פערלאנג וויזיטן און שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פרינטס און אלץ

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנען, פלאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

א געוועלב און א שטוב
אויף קילינסקיעגא צווישען צעגעלניאנא און נאריטאוויטשא פון זאפארט איבערצוגעבען. רעפלעקטאנטען, חוץ הלאנאל-אינהאבער קענען זיך מעלדען אויף קילינסקיעגא 48 אין פוטער-געוועלב צו ה' גאלדשטיין

מעבעל
אבריזזאלבער געלעגענהייטליך ביליג צו פארקויפען: א נייע גארדעראבע, א פאר בעטען, א טיש מיט שטיהל און קאזעטקע. צו ערפאהרען וואסכאדניא 21, פארטער, ביי גערשענאוויטש.

א שדכן
מיט בעסערער פארבינדונג ווערט געזוכט. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג אונטער „שדכן"

גרעסטע סענסאציע
—אין— דער **פאטא-קונסט** —אין— לאדז
די נייעסטע „פאטאן"-מאשין
ביים בעקאנטען פאטאגראף
י. שענפעלד
פיעטריקאווער 84 (אין הויף)
פיהרט אויס 6 בילדער פיהרט אויס
אין פערשידענע פאזען, רעטושירט אין 6 מינוט
נור פאר 1.75 זל.
די בילדער קענען פערוועגדעט ווערען צו פעסער און אלערליי דאקומענטען.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון דער געעהרטער קליענטעלע איז בירגער, האבען מיר ערעפענט אויף
Plac Dąbrowskiego 2
טעל. 156-70 פראנט, פארטער, אין דער נאהענט
פון סאנד אקרענגאווי און גראדסקי
א ביורא א.ג. „Maszynopis"
וואו עס ווערען ערלעדיגט זעמטליכע געריכטליכע אנגעלעגענהייטען ווי אויך סקארבאווע און קאמונאלע
אכטונג! פאזענער און פאמערנער הויזירער!
ספעציעלע אפטיילונג פאר אייערע פראטעסטירטע וועקסלען. מיט אכטונג
יאקוב זאמעס און מ. זיגער.

כירורגישע וועכנעריז **קליניק**
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלע
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.
נעמט אן פון 8 ביז 9 פריה פון 2 — 3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אוונט.
זונטאג פון 9 ביז 1 בײטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

ענטשולדיגונג.
איך בעט ענטשולדיגונג ביי אלע קליינהענדלער-פעראיינען פון די פרוכטען-בראנזשע פאר'ן ברעכען די בעשלוסען פון אלע קליינהעגדלער-פעראיינען פאר'ן קויפען עפעל מיט קויבערס, וואס ברענגט שאדען אלע קליינהענדלער.
איך פערזיכער, אז מעהר וועט אזעלכעס נישט פארקומען. מיט אכטונג ישראל ראזענבערג.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אווענד.

Dr. med.
I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 126-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעהמט אן אין דערהיים פון 3—5.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג! דאפעלטער פראגראם!
1) גרויסע עראטישע דראמע לויט ערצעהלונג פון P.Tetmajer א. ג.:
ראמאנס פון פרל. אפאלסקא
אין די הויפטראלען:
Bożewska Helena, Hrydziński, Władysław Walter
2) דער קאמיקער **Monty Banks** אין וואהנזיניגען געיעג
אויפ'ן פייערדיגען פערדל
נאך דער שעהנער מיליארדערקע, וועלכער עס פיהרט אויס
VIRGINIA LEE CORBIN
נעקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

■ **וויכטיג פאר אלע!** ■
גאך א גרינדליכען רעמאנט איז מיין
פריזיר-אנשטאלט פאר דאמען און הערען
מ. קופקא, לאדז
פאלודניאווא 12 (רוג וואסכאדניא) טעל. 119-40

מענער-סאלאן:		דאמען-סאלאן:	
שערען און ראזירען	1 זל.	שערען דאמען	80 גר.
ראזירען מיט קאלאנסקע	40 גר.	שערען שילערינגס	60 „
שערען	70 „	אייזען-אנדולאציע	1 זל.
שערען א יונגעל	50 „	וואסער-אנדולאציע	1.50 „
שערען א יונגעל מיט מאשין	30 „	קאפ-וואשען און טרוקענען	1 זל.
קאפ-וואשען	50 „	מאניקור	70 „
קאפ-טרוקענען	50 „		
באסטוש	50 „		

פארבען בערדען, רוזענסיס און האר צו ביליגע פרייזען. דאמען- און הערען-סאלאן ווערט אנגעפירט דורך די בעסטע פאך-קרעפטען. קומט, איבערצייגט אייך!

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים, ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס.
שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1931
ב. מאן, 10 פיעטריקאווער 10

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם וועלטס נאר קומען אין ביורא
פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאניעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניאס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוושאנער ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען בא מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא.
פיעטריקאווער 17 1-טער הויף

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 4—7 אווענד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

לעטשניצע
צאהן-ערצטליכער גאבינעט
און רענטגען-אינסטיטוט
דיאגנאסטיק, אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראפיע)
זגערזשער 17 טעל. 116-33
ווענעראלאגישער גאבינעט
טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאכמיטאג.

Dr. med. **J. Lubicz**
כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגענע פראצעווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפעראציעס, ווי: הקלטרקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. med. **J. IMICH**
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר
נאז, אויערן, האלז- און קעהל-קאפף - קראנקהייטען
MONIUSZKI 1, tel. 209-97.
נעמט אן פון 5—7 אוו., זונטאג און חגאות פון 1—2 נ"מ

DR. MED. **H. LUBICZ**
ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60—
נאכ'ן טעקסט-12 „ „ „ „ 18—
פאר א מיליטער-שורה 4 „ „ „ „ 8
אינסקר. דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.